

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre	24 korona.
Fél évre	12 korona.
Negyed évre	6 korona.
Egy órára	2 korona.
Egyes szám ára	8 fillér.
Vidéken	10 fillér.

Megjelenik mindennap hétfőn és
a ünnep után való napon is.

NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

KOLOZSVAR,
1905. febr. 19., vasárnap

HIRDETESI DIJAK:

Nyilttér sora: 50 fillér. — Üzleti hirdetések megállapodás szerint. — Apró hirdetések: Egy szó 4 fill., vastagabb betűvel 8 fillér.

A szerkesztőség és kiadóhivatal Jókai-utca 15. szám alatt van. — Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.

TELEFON-SZÁM: Szerkesztőség: 503.
Kiadóhivatal: 379.

A hattyudal.

A szilágycsehi választásról.

A szilágycsehi pótválasztásnál rendkívül furcsa dolgok történtek. A pótválasztás báró Bornemissza Elemér Tisza-párti és Pap György nemzetiségi jelölt közt folyt le. Az első választásnál három jelölt küzdött a mandátumért. A viszonylag legtöbb szavazatot kapott két jelölt között kellett tehát lefolytania a pótválasztásnak, mely Tisza-párti hírads szerint Bornemissza báró „fényes” győzelmével végződött, miután a reá esett 1775 szavazattal szemben ellenfele csak 25 szavazatot kapott.

Nos hát ezek a számok furcsa dolgokat beszélnek, de még furcsábbakat sejtetnek. Annyi bizonyos, hogy a Bornemissza báró győzelmére nem természetesen uton jött létre.

Az első választásnál Pap György hatszáz és egynéhány szavazatot kapott. Mi magyarázhatja meg tehát azt a változást, mely a most reá esett 25 szavazatban találja kifejezését. Két hét alatt a választóközönség hangulatában ilyen nagymérvű átalakulás nem jön létre. Ha létre jön, annak különös oka van. De mi lehet ilyen különös ok a jelen esetben? Bornemissza Elemér bárót a szilágycsehi választókerület régebben ismeri. Az te-

hát érthető, hogy a kik mellette voltak két hét előtt: azok mellette voltak most is. De az már érthetetlen volna, hogy Pap György szavazóinak száma több százal essék két hét alatt. Mert a mint Bornemissza báró megtarthatta az elfoglalt posíciót, épp úgy meg kellett tartania Pap Györgynek is, a ki régi ember a szilágycsehi kerületben és több cikluson képviselte is azt.

Nyilvánvaló dolog tehát, hogy Pap György szavazóinak elapadását valamelyes külső erő idézte elő. És talán még nyilvánvalóbb hogy ez a külső erő elsősorban a közigazgatási apparátus működésében állt.

Román részről ennek az apparátusnak működéséről rémitő dolgokat beszélnek. A beszédek szerint nemcsak a hivatali presszió megszokott eszközei vétettek alkalmazásba a választók befolyásolása végett, de a legmachiavelistikusabb módokon hamisított meg a választók akarata.

Azt, hogy ezekből a beszédekből mi az igazság: megállapítani nem tudjuk, de a furcsa eredményt tekintve, legalább 50%-nyi valószínűség van azokban a beszédekben. A választás eredményének megtámadására ez is bőven elég.

Magyar lap létünkre van bátorságunk ezt kimondani, mert tudjuk, hogy a magyarság ügye csak az igazság által érvénye-

sülhet s minden, a mit a szilágycsehi választásról tudunk, arra vall, hogy a Bornemissza báró pártjának vezetői ennek figyelmen kívül hagyásával akarták szolgálni a magyarság ügyét s szolgálták ezzel a nemzeti-ségi agitációt.

Mert világos dolog, hogy a nemzetiségi agitációnak mi sem adhat annyira tápot, mint ha az az igazságtalan üldözések tényeire mutathat, mint a vele szemben alkalmazott rendszer dokumentumaira. Ugy látjuk, hogy a szilágycsehi választás ilyen dokumentumot szolgáltatott a nemzetiségek kezére.

Egy fővárosi magyar lap a bukott hivatalos liberalizmus hattyudalának nevezi a szilágycsehi választásról közölt tudósításában az ottani atrocitásokat.

És valóban valami hattyudal féle akkordjai csendülnek meg a mi fülünkben is, a mint elvonulnak lelki szemeink előtt a Tisza-párt nemzetiségi politikájának legujabb mozzanatai.

Az első Tisza regime is excellált annak idején a nemzetiségi politikában. Tisza Kálmán egyfelől öklét mutogatta a nemzetiségeknek, más oldalon pedig tenyerét nyújtotta nekik és megalkudott velök. Ennek a politikának eredményében beállott aztán a nemzetiségeknek a magyarságtól való olyan elhidegülése, a minőre a múlt évszáz 60-as éve-

nek testvéresülési jelenetei után még gondolni sem mert senki. És az elhidegüléssel arányban állott a magyarság tömegeiben a nemzeti öntudat olyan megfoghatkozása, a mely Erdélyben az eloláhosodásban, a királyhágon inneni részekben a nemzetközi szocializmus nagymérvű elterjedésében nyerte kifejezését.

A Tisza István nemzetiségi politikájának szintén meg vannak a maga fényes eredményei. Ez a szerencsétlen kezű ember ezen a téren is nagy dolgokat végzett. Tért nyitott a románok aktivitásának, azzal egy nemzetiségi obstrukció közeli eshetőségének fenyegető rémét állítsa a magyarság szeme elé. S mikor az ekként szabaddá lett aktivitási mozgalom bontogatni kezdte az ő szárnyait, azok letöréséhez elővette a brutalitás leggyűlöletesebb eszközeit.

Az egyetlen vigasztaló ezzel a szerencsétlen politikával szemben az, hogy a szilágycsehi választással, a mi szintén igen jellemző epizód a második Tisza-korszak szomorú történetében, annak hattyudala hangzott el.

— A képviselőháznak Justh Gyula lesz az elnöke. Ezt elhatározta a törvényhozásba küldött legnagyobb párt s akár tetszik a bukott kormánypártnak, akár nem, hozzá kell szokni ahhoz, hogy amit ez a párt kimond, az tényyné válik. Természetesen: csak olyan kérdésben,

A „NAPLÓ” tárcája.

KÉT ARCKÉP.

— J. H. ROSNY. —

— Szereti ön a régi arcképeket? — kérdezte Clarence de Viorne. — Jómagamban nagyon szeretem őket, különösen azokat, amelyek régi vidéki házakban találhatók... Ha valami roskadt kastélyban, vagy korábbi századokból való udvarházban érdekes arcképet pillantok meg, mintha csak elenyészett világok elevenednének fel lelki szemeim előtt. Ez az én szenvedélyem — ha szabad így neveznem — egyszer döntő barátsággal is volt sorsomra...

Az eset már tíz éves. Legényember voltam még ekkor, örültem a szabadságomnak s ha egyáltalában eszembe jutott a házasság, csak úgy egészen határozatlanul, futólagosan gondoltam rá, mint ahogy az öregségre vagy a halálra gondolunk. Egy barátom, akivel a vivoteremben ismerkedtem meg s aki egy párbaj óta, amelyenél se-

gédkeztem neki, nagyon ragaszkodott hozzám, nyárra elvitt apjának a házába. Régi kastély volt a család törzsfészke, még II. Henrik korából való. Erős, nagyon tágas, meglehetősen rideg, kissé nedves és homályos épület volt. Egyébként csak nyaron laktak benne. És még akkor is fűteni kellett, mihelyt beborult. Pompás erdők, valóságos őserdők, tele mindenféle forrásokkal, akokkal, vizesekkel, melyek ellensúlyozták a régi fészkek barátságtalanságát.

Főként két tündér volt azonban az, aki a legnagyobb varázst terjesztette maga körül. Barátom testvérei, két fiatal barna leány, akik meglepő hasonlatosságuk ellenére egészen különböző természetűek voltak. Abban a magányban igazán csábosan hatott a varázsuk. Nem tudom, melyikük volt a bájosabb. Közeliükben a mámor érzése fogott el, nem szerelem, de valami ahhoz nagyon hasonló. És akkor gondoltam először a házasságra.

De hát melyiket válasszam? Az egyik, az öregebbik inkább az al-

kony óráiban, esős viharos időben tetszett. Klotildnak hívták s ő volt a barnább. Hajzata is dusabban övezte a fejét, s a szeme is mélyebben lüktött. A másiknak, Irénnek arcára gyöngyözött fényesség, akár a gyöngy, s az arcán a hatások olyan gyorsan és könnyedén váltakoztak, hogy szinte más és más lénynek tetszett egyre.

A hetek multak, de nem bocsátottak el. Nem tudtam ellentálni a varázsnak, amely e szép fiatal leányoknak hangjából, kacagásából, minden léptékből áradt. Egyre határozottabb alakot öltött bennem a házasság gondolata, de a választás nap nap után nehezebbnek tetszett számomra.

Egy esős délelőtt a könyvtárba mentem, ahol nagyon szerettem XVI. és XVII. századbeli könyvekben lapozgatni. Kijövet eltévedtem a kastély fojdosóin és egy felig berendezett ajtóhoz értem. Ki nyitottam és a meglehetősen tágas teremben két arcképet pillantottam meg a falon, amelyek erősen fölkellették a kíváncsiságomat. Köz-

lebb mentem, hogy jobban megnézzem őket és... mintha csak villámcsapás ért volna. Azok a képek ott a legalább kétszáz éves rájárákban, a megszólaságú hasonlítottak két tündéremhez! Csak éppen legalább is — ötven éves nőket ábrázoltak. A hajuk fehér, halántékuk finom ráncoktól barázdált, szemük fátyolos, buskomoly. És mégis, milyen különböző hatással voltak rám! Öregsége és rancos homloka ellenére is Klotildon — már tudniillik azon ott a képen — olyan harmónia, olyan báj, olyan varázs ömlött el, hogy a szívemet még akkor is hevesebben dobogtatta volna meg, ha élő alakjában ama nyári estek egyikén életem topán, amelyek annyira illettek fiatal szépségéhez. Ellenben Irén hatvadtnak, fákónak, színtelennek siralmasnak, roskatagnak, valóságos emberi romnak tetszett...

Jó felóra hosszat maradtam a félreeső teremben és nézgettem ama régi Klotildnak az arc épét, akinek az 1697-ik évből való felirat szerint Enguerrand d'Orcières

amihez nincs szükség a korona hozzájárulására. Apponyi — véleményünk szerint nagyon helyesen — nem volt hajlandó arra, hogy az elnöki passzivitással lenyűgöztesse magát. Küzdeni akar, részt kér magának a párt munkájából. Tehát Justh Gyula lesz az elnök. Ami ez idáig történt a függetlenségi pártban a kormánypart bukása óta, az mind csak a szebb jövő előkészítésére szolgált, az elnökválasztás kérdésének ilyen elintézése azonban már a párt uralmának sikere. Az első pozitív eredmény. Az elnökség újra méltóság lesz s biztosak lehetünk abban, hogy becsületes magyar szellem örökdió az elnöki emelvényen a magyar törvényhozás szuverenitása fölött. Ausztria nem rendelkezik velünk az elnök révén. Nagy eredmény ez a kendőlobogtatás cédasága után. Nem szabad azonban mámorba merülni a pártnak az első siker után. A Ház törvényes, becsületes rendjének biztosítása éppen csak mód arra, hogy érvényesítse a függetlenségi párt azt a teljes programot, amelylyel a törvényhozásba küldetett. Nem alkuszunk. Ez a jelszó — s ennek az elvnek a diadalát jelenti a párt megindulásában az első lépés, a Justh Gyula elnöksége. Azért üdvözöljük Justh Gyulát az elnöki székben. S azért, mert ennek az elvnek halványabb érvényesülését látták volna abban, ha akár Apponyi, akár a szintén emlegetett Gulner ül az elnöki székbe. Negyvennyolcasnak ők még kissé frissek.

— **A visszavonult munkaképzetlenség.** A Nap írja: Annak a rendszernek, amely Tisza István gyászos kudarcával elmúlt a föld színéről, fölötté jellemző, majdnem mulatságos epilógja készül a Bácskában. Az epilóg főrendezője *Latinovics Pál* főispán, a néhai Tiszakormány egyik legfanatikusabb huszára. A főispán rendkívüli megyei közgyűlést hív össze 20-ikára sürgős ügyben. Ez a sürgős ügy pedig, úgy értesülünk, nem egyéb mint *Buday Pál* zentai főszolgabíró nyugdíjazási kérvényének visszavonása. Magában véve ez a tény vajmi keveset mond, de érdekes a háttér, amelyben ez a látszólag jelentéktelen dolog meghuzódik. *Buday Pál* ugyanis egyike a főszolgabírák amaz elszánt csapatának, amelylyel

Tisza a szabadelvűpartot akarta regenerálni a maga céljaira. A miniszterelnöki palotából irányított képviselőjelölések során *Budaynak* a magyarkanizsai kerületet szemelték ki és a hivatalos jelölt olyan biztos volt a dolgában, hogy nyomban a jelölés után nyugdíjazási kérvényt adott be a tekintetes vármegyéhez. Semmi kétség nem fért a kérvény jogosultságához, hiszen a vármegyei főorvos is igazolta, hogy *Buday* munkaképtelen. És ime most a váratlan és hallatlan bukás után kiderül, hogy *Buday* munkaképessége minden vitán kívül áll. Ezért hív össze *Latinovics* rendkívüli közgyűlést. Csak arra vagyunk kíváncsiak, hogyha a főispán ur keresztülviszi a tervét, mi lesz a vármegyei főorvos hiteles orvosi bizonyítványával? . . .

— **Wekerle missziója.** A képviselőház első ülésének izgalma elterelte a figyelmet a bécsi eseményekről, holott azok roppant jelentőseknek látszanak. Mind valószínűbb, hogy *Wekerle Sándor* szerepe nem szorítokzik csupán az infomátor szerepére, hanem jóval tulmegy azon. Tudni kell ugyanis, hogy *Wekerle* nem mindenben egyezik meg *Andrássy Gyulával*, az ő fölfogása közelebb áll az ellenzék fölfogásához s így alkalmasabb a bonyodalmak megoldására. Ezt látszik bizonyítani az a körülmény is, hogy a király nem bocsátotta haza *Wekerle*t a kihallgatása után, hanem kérte, hogy maradjon Bécsben s álljon rendelkezésére; egyben pedig tanácskozzék az osztrák tényezőkkel is . . . *Wekerle* csakugyan Bécsben volt s hosszasan konferált *Goluchovszkival* és *Pitreichhal*. Ebből nyilvánvaló, hogy *Wekerle Sándor mindinkább előtérbe lép s hogy a homo regius címét nem csupán Andrássy viselheti*. Nincs kizárva, hogy a legközelebbi napokban már *deznált miniszterelnökünk lesz, még pedig Wekerle Sándor személyében*.

— **Visontai, az antiszemita.** A legboldogabb immár nem a haza,

hanem *Visontai Soma* nagyságos képviselő ur. Nem a mandátuma szerezte meg a nagyon nagy boldogságot, hanem az, hogy képviselőnek került vissza az ő leghűségesebb párja *Vajay István*, a ki káplán volt, de már ebben a sorban is plébános gömbölyű. Ma már plébános és így tökéletesebben adhat keresztény színezetet az ő *Visontai* barátjának. — Sok, sok adoma került ki a két ember barátságára révén. Egyszer azt mondták, hogy *Vajayt* zsidósította el *Visontai*, másszor meg fölszisszent a *Lipótváros*, hogy ellenzéki *Somából* antiszemitát nevelt *Vajay István*. — *Néhay Károlyi Gábor* gróf asztalánál egy alkalommal megvádolták *Visontait*, megszökött egy zsidó színű javaslat elől. Már hogy a megszavazása elől.

— Tudom, — jegyezte meg az asztal egyik vendége. — *Vajay* nekem két nap előtt megmondta, hogy *Visontait* eltiltotta ettől a javaslatról.

— **Tisza jutalmaz.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király két belvárosi kereskedőnek: *Girardi József* ruhakereskedőnek és *Lenz János* déligyümölcsárusnak a kereskedelmi téren szerzett érdemeik elismerésül a *Ferenc József* rend lovageresztjét adományozta. — A két kitüntetett férfiú becsületes, jóra való ember és gondos kereskedő, a minő azonban a *Belvárosban* százával van; de ha mégis volna valami külön elismerésre méltó tulajdonság kettejükben, ezt jó régen észre lehetett volna venni, mert már nem fiatal emberek és semmivel sem szereztek az idén több érdemet, mint tavaly vagy annakelőtte. Hogy mégis őket érte a kitüntetés és éppen most, ez onnan van, hogy a mostani választásnál ők voltak gr. *Tisza István* legmozgékonyabb korteszei. És ezt nevezik szabadelvű demokráciának és egy amolyan erkölcsnemesítésnek. Mellesleg megjegyezzük, hogy a hivatalos lap mai száma közli, hogy *Mikó és Kállay* tegnap felmentet főispánok a tilos tanácsosi méltóságot kapták. Ezek a közlemények ellenjegyzés nélkül jelennek meg; nyilván azért, mert ezeket az osztrák császár adományozza. A magyar királynak valóságos belső titkos tanácsosai nincsenek. Ajánljuk ezt a tényt a leendő kormány figyelmébe.

— **A majdnem elnök.** És jegyezzük föl a történelem számára, hogy ki volt az első közbeszóló az új országgyűlés megalakulásának első pillanatában! Az új képviselők tolongtak a teremben, majd lassan-lassan megtalálták és elfoglalták a helyüket. Végre megjelent *Perczel Dezső* régi helyén fent az elnöki emelvényen *Madarász József* tisztes ősz feje. Istenem, mi minden nem történt, a mióta a tisztelt képviselő urak utójára látták egymást. Akkor *Tisza István* a győzelmes szabadelvűpart élén kipirult arccal és tüzes szemmel kiáltotta oda az ellenzéknek:

— *Eltiptrom . . . A nemzet itél . . . Elsőpri önöket a nemzet felháborodása . . .*

— És a párt utána dörögte:

— *Megsemmissitjük . . .*

Ez volt a szabadelvűpart utolsó szava a mult országgyűlésen; vajjon kinek az ajkán csendül meg a pártnak első szava az új Házban, a mikor annyi minden megváltozott a világon?! Kíváncsian lestük, de nem kellett sokáig várunk.

Madarász kezd „bélyegezni“:

— . . . törvénytelen és érvénytelennek nyilvánítjuk azt az alkotmányellenes . . .

— És így tovább. Néztük, néztük, a régi kormánypartot, csupa sáppadt, halvány arc, sötét tekintet, vajjon ki lesz az első, a ki megszólal. Most egy kellemetlen, tompán rikácsoló hang riadt fel a megritkult kormányparti sorokból:

— *Mi köze hozzá?*

Gróf Keglevich Istváné volt e hang. Az ő ajkán csendült meg először a szabadelvűpart politikája. A nemes gróf, a kit annak idején a diadalra bizton számító gróf *Tisza István* a képviselőház elnöki székébe akart ültetni, valóban méltán lehet elkeseredve a dolgok folyásán. A „majdnem-elnök dühösen tekintett fel az elnöki emelvényre, ugyanazzal a tekintettel, a melyet a Nemzeti Színházban vagy az Operaházban az intendánsi páholyra szokott vetni, — és a mikor *Madarász* elnöki teendőit végezte, mást se tudott mondani mint ezt:

— *Mi köze hozzá?*

Mert ő az, a kinek mindenhez van köze. Csak ő. Mi köze az elnöknek az elnöki teendőkhöz, ugyebár? Imhol, a humor teteje.

volt a neve. Aztán visszatértem a könyvtárba és egy régi *Pascal*-kiadásba mélyedtem el.

— Mikor a két testvért újra megláttam — folytatta *Clarence* — akkor jöttem csak rá, mennyire a szívemhez szót a két régi festmény.

Irén, aki az előző napon éppen olyan csábosnak tetszett még, mint *Klotild*, most már csak csinos és finom teremtés volt, míg testvére mint a meglevénedet szépség és lelki nemesség jelent meg előttem. Már néhány nappal később az a gondolat, hogy el kellett szakadnom tőle, borzalommal töltött el. De egyuttal mélyen lesújtott annak az érzése is, hogy méltatlan vagyok hozzá. Csaknem véteknél tartottam azt a vakmerőséget, hogy ilyen dus adományokkal megáldott teremtésbe szerettem bele. Nem is mertem szólani neki a szerelemről, egészen az volt az érzésem, hogy szemben vele épp oly csuf vagyok, mint amennyire ostobának és félszegnek tartottam magamat. És csakis akkor éreztem magamat kissé nyugodtnak és boldognak, amikor ahhoz a

régi arcképhez menekültem ott a szárnyépületben — ami legalább háromszor-négyszer esett meg napoként. Ezek a látogatások az ódon szobában oldották is meg azonban végre kalandomat.

Orciérés ur, a házigazdám, a kinek a dolgozószobája éppen utba esett, észrevette végre bolyongásaimat. Egy este, amikor *Klotild*dal friss levegőt szívtunk a terráson, miközben barátom és *Irén* a szalomban zongorázott, az öreg ur vártanul így szólt szeretetreméltó mosolylyal:

— Tisztelt vendégünk, azt hiszem, valami kincsre talált a mi régi kastélyunkban . . . Reggelként, esténként olyan titokzatos arccal látom bolyongani a folyosón, akárcsak azok a varázslók, akik köröket rajzolnak a homlokba.

Homályban ültünk. Csak távolból a szalon lámpája és a nyáresti csillagok terjesztettek valami gyöngye tejfehér világosságot.

— Igaz — mondtam némi erőfeszítéssel — csakugyan kincsre akadtam . . . vagy legalább is egy kincsnek a képmására . . . és bele nem unok a nézésébe . . .

Haboztam, folytassam-e vajjon. *Klotild* arca felém fordult. A szívem úgy dobogott, hogy azt hittem, bizonyosan hallani lehet a kalapálását.

— Ugyan? — szólalt meg házigazdám.

— Egy arcképet láttam meg! — folytattam s minden erőmet összeszedtem, hogy lehetőleg ártatlan arcot vájjak. — Egyik ósének, *Engerrande d'Orciérés* aszszonyak az arcképet . . . Ha ugyanabban a korban éltem volna, bizonyos, hogy örültem beleszeretek s kétségbeesem volna, ha nem élhettem volna le vele az életemet.

— Csakugyan? — kérdezte házigazdám kedves ámulattal, miközben *Klotild* a fejét lehajtotta.

Meglehetősen hosszú hallgatás állott be.

Orciérés ur felállott. Föl s alá járt. Hol eltűnt a százados szilfák árnyékában, hol még előbukkant a tisztáson.

Abban a pillanatban, amikor a terrász tulsó végében szivarra gyújtott, *Klotild* így szólt hozzám:

— Igaz az, amit az imént apámnak mondtam?

— Oly igaz, mint ahogy most itt látom önt magam előtt! — feleltem s remegve vártam, mi következik.

Ajkán mosoly suhant el, amely jóindulatot és csudalanságot árult el. Aztán ezt felelte:

— Hát csakugyan sajnálja, hogy nem élt a XVII. században?

— Nem sajnálom — feleltem egészen halkán — semmit sem sajnállok . . . mert azt hiszem, hogy *Enguerrande d'Orciérés* nem szeretett volna engem . . . s az életem akkor csak végtelen gyötrelm lett volna . . .

— Én pedig — mondotta erre az ő üde hangján, amely mindig a szökökut csergésére emlékeztetett — én pedig az ellenkezőjét hiszem! . . .

A pillantásunk találkozott. Tiszta, szelíd fény sugárzott *Klotild* szép, sötét szeméből. És az ezüstösen csillámló táj, a nagy sötétkék erdők, a tavak, a régi kastély e pillanatokban sorsom mélységesen boldogító fordulatát éreztették velem . . .

A t. Ház második ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, február 18.

Az ülés izgalmi tünezzel ugyan már, de azért ma is még gyönyörű volt a kedv az új Házban. Mivel a mandátumokat ma kellett benyújtani, itt volt még valamennyi képviselő és sebtlen-gyorsan folyt az ismerkedés. Csak a karzatok megcsappant érdeklődésén látszott, hogy nem ma van a premiér.

Mintha a válság most erre a néhány napra elvesztette volna az aktualitását, alig beszél valaki a politikáról. Egymással foglalkoznak a honatyák s ha rá is kerül a sor a politikára, legfőlegb olyanformán történik ez, mint gróf Zichy Jenő tette, a ki az ülés előtt az elnöki emelvényénél mutogatta a fiatal követeknek, hogyan verte ő ki azon nevezetes téli délelőttön a darabokat.

A nemzetiségi képviselők nyilvánvaló sérelmet látnak abban, hogy őket az utolsó sorba ültették.

— Ez célzatosság — mondotta Papp C. István — holott mi éppen olyan képviselők vagyunk, mint a többiek.

— Majd mindent jóra igazítok én — nyugtatta meg őket Tóth János.

Ebben aztán meg is nyugodtak és a helygravamenek egyelőre elpihentek.

A terembe Zichy Jenő gróf lép be elsőnek egy új ösmeretlen képviselővel.

A szélbal csücskén megállott, így szólott ujdonsült kollégájához:

— Tudod, hogy állsz most?

— Igen tudom kegyelmes uram!

— Megszentelt helyen állasz.

Ezen a helyen hempergett Rigó Ferenc, a mikor egy darabanttal birkózott. Én megfogtam a darabantot és kibólintottam. Ez az egy röpkült ki a baloldali ajtón, a többi mind a jobboldalon röpkült ki.

Ezen az idillikus reminiscencián elmerengnek az időközben bejött képviselők.

Az ülést negyed tizenegy óra előtt nyitotta meg Madarász József korelnök. Akkorra már ott voltak a hóna alatt a csibéi, a korjegyzők is. Ifju Madarász József pompás, stentori hangon felolvasta a tegnapi ülés jegyzőkönyvét, amit hitelesítették. Csak Ugron Gábornak volt ellene valami stílári kifogása.

Ezután gróf Tisza István állott fel szólásra. A miniszterelnöki székéből aligha lesz még sokszor ebben módja. Ma is csak néhány szót mondott:

— Jelentem a tisztelt Háznak, hogy legkegyelmesebb királyi kézirat érkezett. Kérem annak felolvasását s átküldését a főrendiházhoz. Szunyogh Mihály korjegyző ol-

vasta fel a leiratot, amely így hangzik:

Mi I. Ferencz József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya.

Hü Magyarországnak és Társországai zászlósainak, egyházi és világi főrendeinek és képviselőinek, kik az általunk 1905. évi február hó 15. napjára Budapest fő- és székvárosunkban összehívott országgyűlésen egybegyűltek, királyi üdvözlötünket.

Kedvelt Hiveink! Közbejött akadályok miatt a jelen országgyűlést atyai szívünk óhajta szerint trónbeszéddel meg nem nyithatván, azt jelen leiratunkkal ezennel megnyitottnak nyilvánítjuk. Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradunk.

Kelt Bécsben, 1905. évi február hó 16-án.

Ferencz József s. k.

Gróf Tisza István s. k.

A korelnök ezután bejelentette, hogy most a mandátumok benyújtása kezdődik meg. A terem közepén álló asztalhoz oda telepedett ifju Madarász József és Szunyogh Mihály, a kik Tassy Károly irodai igazgatóval együtt szedték be a drága szép megbízóleveleket. A névsort gróf Teleki Pál olvasta.

A processzus természetesen sokáig húzódott, de a Ház gondoskodott arról, hogy ne legyen unalmas. Az ellenzék a kedvenceit vígan megéljenezte s a kormánypárt kellemetlenebb legényeinek vesszőfutás volt az ut a helyükről a terem közepéig. Az első éljenriadó gróf Apponyi Albertnek jutott. Nagyon megéljeneztek Bizony Ákost is.

— Éljen a Tisza-verő!

Daniel Gábor nevének az olvasásánál dühös rivalgáshoz tört ki az ellenzék:

— Pfu! Nem szégyenli magát! Hol van a hires javaslata?

Gajári Gézára nem haragudtak ennyire, de nem vitte azért szárazon a bőrét.

— Hol vannak a pájtásai? — kérdezték tőle gunyosan.

Gulner Gyulát, Darányi Ignácot, Günther Antalt éljennel fogadták. Az iglói képviselőtől, aki Münnich Aurélt buktatta ki, meg is kérdezték:

— Hát a szepesi felfujtat hol hagyta!

Hodossy Imre megjelenésénél egész kis tüntető háború tört ki. A jobboldalon megéljenezték, amire az ellenzéken szinte zugott:

— Abcug! Le vele! Renegát!

Érdekes szcena volt az is, mikor gróf Károlyi György után, akit csunyán lehurrogtak, az apját, gróf Károly Istvánt meleg szeretettel

ünnepelte az egész ellenzék. Kosuth Ferenc neve hívásánál percenkig tartó éljenzés és taps hangzott el. Megéljenezték Széll Kálmán nevét is, akinek a mandátumát gróf Hadik Béla nyújtotta be, Kubik Bélát, Lengyel Zoltánt és Szász Józsefet, aki Tuba Jánost buktatta ki. Mikor a jegyző Perczel Dezsőt hívta fel arra, hogy nyújtsa be a mandátumát, dühösen felpattant az egész ellenzék:

— Hol van! Le vele! Gyalázat, hogy ide merne jönni!

Szerencsére Perczel nem mert idejönni és Gromon Dezső adta át a megbízólevelet. Serbán Miklós nevével gunyos kacagás támadt:

— Ez nem a maga mandátuma! Ez Born báróé!

Szentiványi Árpádot fergeteges kacagás fogadta balról:

— Meghalt! Nincs!

Viszont gróf Tisza Istvánt halotti csennddel köszöntötték, a mikor beadta a megbízólevelét. A jobboldal éljenezni kezdett.

— Hadd éljenezzenek! A döglött rókát sem kelti fel a muzsikaszó sem!

Az utolsó tüntetések gróf Zichy Aladárnak és Jenőnek szóltak, a kiket persze erősen megtapsoltak.

Ezután Madarász József korelnök felolvasta a horvát képviselők névsorát. Majd az osztályok kisorsolása következett. De ezelőtt az ülést az elnök félórára feifüggesztette.

A szünet után az elnök kijelentette, hogy a legközelebbi ülés hétfőn délelőtt 10 órakor lesz. Az ülés napirendje: alakulás.

*

Déli 12 órakor nyílt meg a főrendiház is, ahol szintén felolvasásra került a királyi kézírata és egyszersmind kihirdették, hogy a király a régi elnökséget újra kinevezte. Gróf Csáky Albin el is foglalta azonnal az elnöki székét és kijelentette, hogy azokban a nagy feladatokban, melyek az országra várnak, a főrendek hazafiasságára számít. Ezután megválasztották az igazoló-bizottságot és ezzel az ülésnek vége volt.

A VAROS MULTJÁBÓL.

IX.

Brassai bácsi, mint lapszerkesztő.

*

A kolozsvári hirlapirodalom egyik termékét, a *Vasárnapi Ujságot* 1834 febr. 22-én hirdette ki a „tekintetes hazának” a lap felelős szerkesztője boldog emlékeztető Brassai Sámuel bátyánk. „Héti írás” volt ez a lap, egyike a kolozsvári ujságirodalom legelső hetilapjainak s nevezetességét nemcsak az a tény, hanem a lap programja, célja, beosztása, szerkesztési modora és az *Erdélyi Híradó*-hoz való viszonya egyaránt biztosították. Olyan viszonyban állott az Erdélyi Híradóval, melynek szerkesztősége egyébként a Vasárnapi Ujság kiadója is volt, — mint ma

azok az élc, a szépirodalmi és divatlapok, melyek potom áron, sokszor ingyen is megszerezhetők, ha a közönség valamelyik napilapra előfizet. Negyedévig az Erdélyi Híradó előfizetői és az érdeklődők ingyen kapták, azontul fertályonként egy váltó forintot egy évre összesen négyet kellett fizetniök az előfizetésért, melynek fejében kaptak egy szolid, ismeretterjesztő, a világ legtávolibb és legkuriozusabb dolgaival is foglalkozó lapot, mely eleinte a hazai és lokális eseményeket méltatta legkevesebb figyelemre. — Lassanként azonban megerősödött a lap s tizennégy évi működés alatt valóban hasznos tevékenységet fejtett ki. Az 1834-iki évfolyamban hazai, erdélyi és kolozsvári vonatkozású eseményeknek alig van nyoma a lapban, pár év múlva azonban hely jut mind nagyobb mértékben a hazai ügyeknek s különösen, mikor Pozsonyban az országgyűlési tanácskozások megkezdődtek, hétről-hétre között az Erdélyi Híradó nyomán rövid tudósításokat. Később a zsurnalisztikai rész is változatosabbá válik, a nagyobb tüzek, az országos vásárok, piaci árak, nevezetes halálozások említést nyernek a lapban, melynek legerősebb oldalát mégis a közhasznú ismeretek terjesztése képezte.

A *Magyar-utca* 445 száma alatt volt a szerkesztőség, vagyis a szerkesztői szoba, hol Brassai Sámuel „csekély hópénzért” a lapot egymagában elkészítette az Erdélyi Híradó, a pesti lapok és egy-két külföldi lap anyagának felhasználásával. Programjában a szerkesztő konzervatív álláspontra helyezkedett. Az ujságot a példaadás, okulás, tapasztalás hasznos eszközének látja s így működésétől mindenki jó hatást remélhet: A Péterek és Pálok, nemzetek és országok egyaránt. Nem valami lendületes apoteozisa ez a program az ujságírás fontosságának; ötven évvel ezelőtt a bécsi Kurírok és Mercuriusok szerkesztői sokkal hatásosabban tudták az ujságírás szerepét és fontosságát megállapítani, de végtére is ez nem lényegbeli, csak formai hiba. Az ujság hasznosságát Brassai Sámuel is felismerte s ez a felismerés tette őt szerkesztővé és az erdélyi hirlapirodalomnak másfél évtizeden át egyik érdemes és hasznos munkásává. A *Vasárnapi Ujság* első számában programjának főbb pontjait így adja elő:

„Mi ujság? ezt kérdi az ember ismerőseitől, barátjától, atyafijától, midőn azzal hosszabb távollét után találkozik. Ezen dudakozódás egyfelől örvendetes jele annak, hogy az emberek minden embert, ismeretést és ismeretlent, hazafit és idegent felebarátainak néznek, kívánnak rólu tudni, örölnék, ha jót hallanának felőlük és sajnálkoznak történt szerencsétlenségeiken. Az ilyen résztvevő érzemények nemesítik a szívet, ébresztik és táplálják bennünk a felebarátai szeretetet.

De másfelől hasznai is vannak

ezen ártatlan ujságkivánásnak. Mert ha halljuk *Péterről vagy Pálról*, hogy ők csekély vagyonyokat szorgalmatosság, takarékoság, jórendtartás által ugyannyira szaporították, hogy már most mind magok jól élhetnek, mind embertársaikkal módjok van jól tenni, *felébredt bennünk az a vágyódás, hogy mi is az ő példájokat követve hasonló boldogsorsra jussunk.*

Másson az esik értésünkre, hogy egy sovány földü országnak lakosai éjjeli nappali igyekezet, kötelességeik hűséges teljesítése, egyetértés és előljárók parancsolatainak pontos követése által, a természet mostohaságát meggyőzték, s magoknak is gazdaságot és tekintetet szereztek; ezt hallván óhajtjuk őket elérni. — Hallunk csakugyan ellenkező példákat is. Nemcsak egy vagy más rossz ember, hanem *néha egész nemzetek is, ahelyett, hogy otthon ülve jó ügyekezettel, jámborsággal kívánják életüket folytatni, és sorsokat jobbitani, restségben, puhaságban, korhelységben, mértéktelenségben töltik napjaikat* s ha csinálnák valamit, az abban áll, hogy felebarátaikkal, szomszédjaikkal civodnak, perelnek, verekednek s így mindazoknak, mind magoknak életét megkeserítik.

Bizony voltak tényleg olyan nemzetek, minőkre Brassai az ő programjában célhoz, kik „a helyett, hogy otthon ülve jó ügyekezettel, jámborsággal kívánják életüket folytatni” — rosszul viselték magukat, nem tanultak, szülőiknek nem engedelmesskedtek s ilyen volt többek között a magyar is, melyet most általános javító kura alá kellett a nagy hazafi lelkeknek venniök. Kossuth, Széchenyi, Petőfi, a liberálisok és a konzervatívok a maguk iránya, meggyőződése és temperamentuma szerint más és más programot szabtak elő a nemzetnek s így tett Brassai Sámuel is, aki ő vagyis orthodox konzervatív alapon, a lassu, de folytonos fejlődés munkájával szerette volna előkészíteni a jobb jövőt, teljes fentartásával és megerősítésével a *tekintély kultusznak*, a felsőbbek feltétlen tisztelejének. Programjának erről a részéről így ír:

„Hogy az igazgatás munkálkodásai sikeresek lehessenek, igyekezetei s rendelései kívánatos áldott fogamatokat megtehessek és így az ország tökéletes virágzásra juthasson, s az alattvalók és előljárók a megelégedésnek és boldogságnak (a mennyiben ezek mástól függenek) mentől fennebbi polcára érhessenek, főként és multhatatlanul megkivántatik, hogy az *alattvalók előljárók parancsolatait a legjobb bizodalommal fogadják, teljes készséggel, önkéntesen és szorgalmasan teljesítsék és magokat szorosán azokhoz szabják, meggyőződve lehetvén arról, hogy ha a boldogságokat munkálkodó felsőbbrendeléseinek áldott irányzatját, s következését töstént által nem látnák is, azok elébb hátrább tetemes javokra s e'ömenetekre fognak szolgálni.*” A program vé-

gén pedig jelenti: „Ezen (Magyar nemzetünket eleitől fogva megkülönböztető) indulat táplálása a célja és így a' felsőbbrendűség és alattvalók közti bizodalmas kapocsnak (a' menyire tőlünk kitelhetik) erősítésére való igyekezet az oka Ujság leveleimnek, melyeket is ezennel isten hírével utnak indítva, minden jó gondolkodásu, Fejedelmét és Hazáját egyenlőség szerető hazám fiainak szívéllésébe s pártfogásába ajánlok.”

Ennél dinasztikusabb és loyálisabb programot még egy *k. u. k.* szerkesztő sem adhatott s a régi konzervatív fővárosi lapok, mint a *Nemzeti Ujság* és a Helmezy-féle *Jelenkor*, sőt még a legrégebbi *Kurir* is, melyek a bécsi cenzura legnagyobb nyomása alatt dolgoztak, ezt a programot tulszárnyalni már alig

birták. Mikor aztán a negyvennyolcadiki események bekövetkeztek, akkor egyszerre forradalmivá változtak ezek a szelid lapok s ha tudakolta okát a hangváltozásnak egyik-másik előfizető, úgy felelték, mint a régi jó *Nemzeti Ujság*, mondván: akartunk mi kiabálni, uram öcsém, és kiabáltunk is volna szívesen, csak hagyták volna. És valamennyiben igazuk is volt. A munka, melyet végeztek azért hasznos volt, ők törték fel a nehéz utat a következő nemzetidelek számára, melyek az ujság-irodalom szolgálatában ezekkel a küzdelmekkel, a kezdet kezdetének ekkora nehézségével, már ritkábban találkoztak.

Zurholy.

Szergiusz nagyherceg felrobbantása.

A cári család rettegetése.

A cár kiáltványa.

Véres kereszt.

A nagyhercegek szökése.

Szergiusz temetése.

Forradalom merényletekkel.

— Budapesti tudósítónk táviratai. —

— február 18.

Egész Oroszország, sőt az egész világ annak az eseménynek hatása alatt áll, amely Moszkvában történt és amely a leghatalmasabb nagyhercegnek, Szergiusznak szörnyű halálával végződött. A cári udvarban ennélfogva nagyobb a sápadtság, mint valaha. Most már kezdik belátni, hogy az erőszak és brutálítás reakciója mindig az erőszak és brutálítás. Az orosz kormány alkotmány helyett, a mit az egész nép követel és a melyet Mirszki herceg — amíg belügyminiszter volt — meg is ígért, vérengzésekkel szolgált az orosz népnek. Abban a hiszemben, hogy mindenkit megfélemlít a kiontott vér, az egész sorra kiterjesztették a katonai erőszakosságokat. A cár és tanácsosai bebizonyították, hogy nagyon is olcsó előttük az emberélet. Egy emberélet csak annyit számít előttük, mint száz emberélet.

Előrelátható volt — s ha a cár jobban ösmerné a forradalmi lázat s a forradalmi állapotban levő népet, maga is tudhatta volna — hogy azok, akik a forradalomnak ugyszólván lelkét képezik, analógiát fognak vonni a cári hatalom

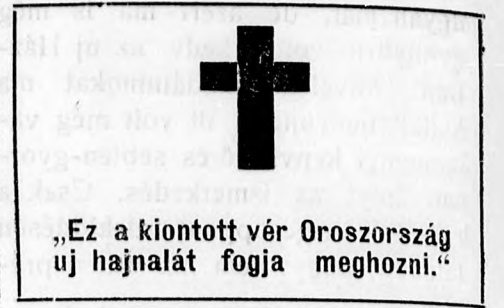
felfogásából. Ha a cárnak, a minisztereknek és mindazoknak, akik ma még az orosz állam élén állanak, oly nagyon olcsó a nép fiainak és leányainak az élete, akkor viszont a népfiai is csak annyira becsülik a cári család életét, mint könnyű pihét, amelyet el kell és el lehet fujni. Plehve után és a tizenegy kormányzó után ime, Szergiusz nagyhercegre került a sor.

Szemet-szemért, fogat-fogért, életet-életért! Ez a jelszavak a forradalmároknak. S borzalmas módon, a mely a cár trónját egész fundamentumában meg rázza szereznek érvényt a jelszónak. A cár pedig bezárkózva szobáiba, őriztetve hármasság által, érzi, hogy szívébe nyilalt annak a bombának a döreje, amely Szergiusz életét kioltotta. S fölveti magában a kérdést, hogy szüntesse-e be a katonai kegyetlenségeket és szabadítsa-e föl a népet? Mert már most nyilván erős a sejtelem benne, hogy legközelebb mégis csak rákerül a sor, mert hisz a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy az orosz cárok természetes halállal haljanak meg.

Ujabb táviratok a moszkvai

merényletről a következőket jelentik:

Az explozió hatása rettenetes volt. Az igazságügyi palota előtti térséget sűrűn befecskendezte az áldozatok vére. Szergiusz nagyherceg szétroncsolt testéből *patakzó vérbe mártották egyesek a kezüket* s a következő alakban egy keresztet festettek az igazságügyi palota falára:

„Ez a kiontott vér Oroszország új hajnalát fogja meghozni.”

A kereszt alatt levő írást is a nagyherceg vérebe mártott ujakkal mázolták a falra.

Egy Carszkoje-Szelóbból keltezett császári kiáltvány a következőket tartalmazza: A gondviselés nagy bánatot hozott ránk; szeretett nagybátyánkat, Szergiusz Alexandrovics nagyherceget február tizenhetedikén élete negyvennyolcadik évében elragadta tőlünk. Elcseszett ádáz gyilkosok kezétől, a kik drága életére törtek. Bátyánkat és barátunkat siratjuk benne, a ki egész életében és egész tevékenységével a mi és hazánk szolgálatában állott. Szilárdan bizunk abban, hogy minden hű alattvalónk résztvesz ama fájdalomban, mely császári házunkat érte és a boldogult lelki üdvösségeért küldött ájtatos imádságunkhoz járul.

Szentpétervárról jelentik, hogy a hír Szergiusz meggyilkolásáról lejutóan hatott a cásra. A hirt Jeromlov, a minisztertanács alelnöke vitte meg a cárnak, a ki elsápadt és az asztalhoz támaszkodott, hogy el ne essék. Csak annyit mondott: *Szegény Szergiusz!* — azután sirva fakadt. A cárné előtt a hirt még most is titkolják.

Berlinen át táviratozzák, hogy a nagyhercegek a napokban mind külföldre utaznak. *Vladimir nagyherceg már Dániába szökött.* A cári család Carszkoje Szelóban levő palotáját állandóan *katonai csapatok őrzik.* Hir szerint a cár családjával szintén Dániába utazik.

Szentpétervárról sürgönyzik, hogy Szergiusz nagyherceg holttestét holnap Moszkvából Szentpétervárra hozzák s a cári család Péter és Pál erődében levő sirboltjában helyezik el.

Szentpétervárról telegrafálják, hogy a munkás negyedben egy oly irányú tervek jöttek nyomára, amely a forradalom folytatását és a *cári család, a nagyhercegek, a kormányzók s a rendőrfőnökök kiirtását tüzte*

ki céljával. A folytonos merény-
letekkel vélik annyira megfélé-
lemlíteni a hivatalos Oroszor-
szágot, hogy az végre en-
gedjen.

A mai napon huszonnyolcezer
munkás ismét sztrájkba lépett. A
sztrájkmozgalom Szegeusz nagy-
herceg meggyilkolása folytán megint
igen széles körre terjed. Pétervár
egész helyőrsége mozgósítva van.

VÁLTOZÁSOK

NAPLO szerkesztőségében.

A Napló szerkesztésének ve-
zetésében, illetve irányításában
a mai napon változások állot-
tak be. Dr. Ovári Elemér e-
lap főszerkesztőségétől, míg
Szász Ödön a felelősszerkesz-
téstől visszaléptek. Helyettük:
a Napló főszerkesztője dr. Vá-
radi Aurél lett, míg a felelős
szerkesztőséget dr. Perl Alfréd
vette át. E személyi változások
programváltozást nem jelentek:
a Napló szelleme és irá-
nya a régi marad.

Krónika.

Magyar parasztmilliomosok.

Hazánk különlegességei közé tarto-
znak a parasztvárosok. A parasztnép az
egész világon kis községben lakik és már
igen csinos helység az, melyben három-
ezer lélek van. Magyarországon pedig
van parasztváros, melynek 60.000-nél is
több a lakója, a 10.000 lélekkel bírók
meg éppen nem tartoznak a ritkaságok
közé. Ennek a különös jelenségnek oka
a történelmi viszonyokban rejlik. A hos-
szu ideig tartó török hódoltság korában
ugyanis kénytelen volt a nép minél job-
ban tömörülni, hogy egyesülten védekez-
hessék a támadások ellen. Ezeknek a
helységeknek semmiféle városias jellegük
nincs s tulajdonképpen nem is egyebek,
mint nagy falvak. Csupa parasztházból
állanak, melynek két ablakos keskeny ol-
dala néz az utca felé. Mindegyik mellett
kert van. Ha végig megyünk az ilyen
helységen, mást se látunk, mint két abla-
kot meg deszkakerítést és megint két abla-
kot, meg deszkakerítést. Bizony jó fél
óráig tart, míg az a paraszt, ki a város
középső lakik, akár csak a legközelebb
fekvő szántóföldre jut. Ha pedig messze
van a földje, legalább két órával előbb
kell felkelnie, hogy idején ott legyen. Az
ilyen városi élet tehát a legkevésbé kel-
lemes a parasztnak.

A külsejüknél azonban még sokkal
érdekesebb ezen parasztvárosoknak la-
kossága. A paraszt ugyan más országban
is büszke ki- és mivoltára, de hazánkban
valóságos mintaképei akadnak a büszke
parasztnak. Ezek nagy tekintélynek örvé-
denek és jelentős szerepet játszanak, de
azért sem életmódjuk, sem öltözetük a
közönséges parasztoktól nem különbö-
zik. Nagy részük, nem rendelkezik va-
gyónnal, de van olyan is, aki — bár ősi
szokás szerint cselédjeivel ül asztalhoz
— vendégeinek ezüst tálon szolgál fel.
Ha tudakozódunk viszonyaik iránt, meg-
tudjuk, hogy több százezer forintjuk is
van, sőt akad köztük még milliomos is.
Jókai Mór igen érdekesen ír például
ilyen parasztmilliomosról, Bagi Jánosról,
aki az elnyomatás korában — az ötvenes
és hatvanas években — Szentes és egész

környékének leggazdagabb emberei közé
tartozott. Bagival történt meg az az eset,
hogy midőn egyszer birtokán járkált két
zsandár igazolásra szólította fel. Bagi
egész nyugodtan azt felelte, hogy nincs
szüksége igazolványra, mert a saját föld-
jén van. A zsandárok ennek nem adtak
hitelt és azt kérdezték, hogy hát melyik
is az ő földje. Midőn pedig erre Bagi ki-
jelentette, hogy minden, amit itt látnak
az övé, a zsandárok egész határozottan
csavargónak hitték és Szegedre vitték a
börtönbe. A börtönben Bagi éppen az
ablak mosásával foglalkozott, midőn meg-
pillantotta őt egy őr, aki azelőtt Baginál
volt szolgálatban. Az őr csodálkozva kér-
dezte Bagit, hogyan került oda. Bagi el-
mondta a történetet, mire az őr a megye-
főnökhöz futott és jelentést tett a félre-
értésről. De még neki sem akartak so-
kára hinni s csak akkor bocsátották sza-
badon Bagi urat, midőn az őr szemé-
lyes kezességet vállalt érte. Egy más al-
kalommal, midőn a szabadságharc után
Bagi azelőtti földes ura, Károlyi György
gróf pénzzavarba jutott, Bagi felkereste
a gróf jószágigazgatóját és alázattal fel-
ajánlotta a segítséget a „méltóságos ur-
nak”. A jószágigazgató szármalms mo-
solylyal válaszolta, hogy igen-igen sok
pénzről, kétszázezer forintról van ám szó.
Bagi nem vesztette el hidegvérét, kijelen-
tette, hogy kétszázezer forint ugyan nincs
nála, de elővette régi táskáját, kivett be-
lőle 160.000 forintot és megígérte, hogy
a többi 3 nap alatt meghozza. Ekkor
már nem mosolygott az igazgató.

Egy más jellemző dolgot mond el
Mikszáth Kálmán is ugyancsak Bagiról.
Az új megyefőnök egy izben ebédet adott,
melyre a vidék leggazdagabb emberei
mind meg voltak hiva, köztük természet-
esen Bagi is. A kitűzött órára pontosan
megjelent ezüst gombos kék ünneplőjé-
ben. A szolgák azonban nem akarták be-
ereszteni és hivatkoztak a kapott utasi-
tásra, hogy a vendégeket csak frakkban
szabad bebocsátaniok. — Bagi dühösen
ment a legközelebbi szabóhoz, hol a
frakkot és minden hozzávalóját megsze-
rezte, aztán pedig visszament a megye-
főnökhöz. A vendégek már mind elhe-
lyezkedtek, a szolgák pedig a levest tá-
lalták, midőn Bagi egyszerre felemelkedett
és frakkjának egyik szárnyát a levesbe
dugta. „Az istenért, mit csinál?” kiáltot-
ták a vendégek. „A frakkomat etetem,“
felelt Bagi, — „mert úgy látszik az van
ide meghiva, nem pedig én”.

Ugyancsak ezen parasztmilliomosok
egyike volt Nagy András János is, akit
még ma is legnagyobb jótévőjének ne-
vez Hódmezővásárhely városa. Ez a Nagy
egy izben felment a város polgármeste-
réhez és elpanaszolta neki, hogy a város
ártézi kutja kevés vizet ad. A polgár-
mester azt válaszolta, hogy a kut huszon-
négy óránként csak 94.000 liter vizet ad,
ami természetesen kevés a városnak. —
Nagy erre azt mondta, hogy oly kutat
kellene furatni, mely egy millió liter
adna naponta. A polgármester nagyon
helyeselte a tervet, de kijelentette, hogy
az roppant sok pénzbe kerül. Az öreg
Nagy erre nyomban kétszázezer forintot
adott a terv megvalósítására, ugy, hogy
Hódmezővásárhelynek ma annyi vize van,
amennyi kell.

Tóth Béla, ki ezt a dolgot elmondja,
még egy kis történetet tud Nagy András
Jánosról. Midőn az alföld-Fiumei vasut
megépítését tervezték, nagy küldöttség
járult Wienbe a király elé, hogy az épi-
tésre az engedélyt kiesszközölje. A kül-
döttségnek Nagy is tagja volt s általános
feltűnést keltett az által, hogy a legfimo-
mabb vendégülökben, ahol a küldöttség
étkezett, félretolta az evőeszközt és a
magyar parasztlak szokása szerint ki-
vett egy kést a csizmájából és azzal
evett. Este a küldöttség tagjai színházba
mentek, hol Nagynak melege volt, leve-
tette tehát kabátját és ingujjban ült. Az
egyik szolgálja kénytelen volt felszólítani,
hogy vegye kabátját ismét magára. Nagy
sokáig nem látta be, hogy miért nem

szabad neki ingujjban ülnie ott, ahol a
hölgyek mélyen kivágva jelennek meg.

Nagy András János egész vagyonát
jótékonycélokra hagyta. Gyermekei nem
voltak s így senkinek sem juthatott osz-
tályrészü az a feladat, hogy vagyonát
elpazarolja. Más parasztmilliomosok bol-
dogabbak (vagy talán boldogtalanabbak?)
voltak s így ezek a nagy parasztvagyo-
nok is lassankint eltűnnek. De azért még
mindig vannak olyanok, akik büszkék
arra, hogy parasztlak és megszegyenítés-
nek tartanak, ha fiaik „pantalon”-t visel-
nének. Van tehát még eredetiség ezekben
az emberekben — kár, hogy mindinkább
kevésbé lesznek.

Az óra.

Nem egy piciny óráról van szó,
mely ketyegve zajong a mellény-
zsebben, — hanem egy időmutató
óriásról, mi a legfrissebb kolozsvári
nevezetességek közé tartozik. A
multkoriban megirtuk, hogy a ko-
lozsvári vasut-perron öreg függő
órájával baj van. Ez az óra nagyon
derék óra lehetett, ám egyben kü-
lönös óra is volt, a mennyiben az
ő segítségével egyáltalán nem le-
hetett megállapítani, hogy hányra
jár az idő voltaképpen, a mi egy
óránál mindenestre szarvas hiba.
Az agg óra ugyanis még az ősz-
szel elromlott; egyet berregett és
megállt. Próbálták javítani, ujitani,
de hiába, s ekkor — talán szégyen-
kezve egy állami alkalmazott ily-
nemű tehetetlensége fölött, — leta-
karták a makrancos időmutatót egy
szalonlepedővel. Elbujtatták az öreg
órát a világ szemei elől s az ide-
gen utas a ki erre vetődött, bámu-
lattal nézte a helyi speciálitást, mely
valószínűleg páratlan: egy állomás
a hol nincs óra, illetve van, de le-
terítve ponyvával, mint egy készülő
Vénusz szobor. Tekintve azt, hogy
az ibolyának lehet erénye a rejtve,
szerényen való virulás, de egy órá-
nak nem, — a vasutigazgatóság
végre belátta, hogy ez az álláspont
újdondászi nyelven szólva, tartha-
talan. S az öreg függő órát le-
akasztották, cim és díjmentesen
lomtárba küldték, s jött helyette az
új csillag, mely az utóbbi nevezetre
már azért is számot tarthat, mivel
fényes és csillogó akárcsak a sötét
égből apró kis mécsesei. Szóval a
perronra a napokban új óra került:
hatalmas arányu szerkezet, több
mint egy méter átmérőjű számlap-
pal, s érdekessége abban áll, hogy
belülről ki van világítva. Az óra
szerkezeténél, kiállításánál és nagy
arányánál fogva akár látványosság-
számba is mehet, s a kivilágított
előlap fekete mutatói és számai
messze ellátszanak a sötétben.

Egyletek.

A Nőegylet beszámolója. — 42-ik évi jelentés. —

Jókora fűzet fekszik asztalunkon,
melyben a Kolozsvári Jótékony Nő-
egylet tesz jelentést mult évi áldásdus
működéséről. A fűzetet lapozva bá-
mulattal kell adóznunk annak az
önfeláldozó munkásságnak, melyet
a Nőegylet lelkes gárdája a nyo-
mor enyhítése és az inség csökken-

tésére immár négy évtized óta ki-
fejt. Rendes havi segélyben része-
sített az egyesület az elmúlt év fo-
lyamán 147 egyént; ezenkívül igen
sokan vannak, a kik alkalomról-alka-
lomra kaptak az egylettől pénz-
beli vagy tűzifa segélyt. — Fájdá-
lomal emlékezik meg az évi jelen-
tés az évközben elhunyt tagokról,
dr. Bogdán Péternél, dr. Kornis
Bertáról és dr. Szócs Emilnél.

Uj tagjai lettek az egyesületnek:
Dr. Haller Gusztávné, Reich Albert-
né, gróf Tholdalaghy Marie, doktor
Vályi Gáborné és Vásárhelyi János-
né urnők. — Alapítványokat az el-
mult évben fizették be gr. Bethlen
Gergelyné, gróf Bethlen Pál és He-
gedüs Sándorné. — Megemlékezik a
jelentés a jótékonyág érdekében
rendezett páratlan sikerű Színházi
Hangversenyéről és a Redoutban
rendezett virágbazáról. A Rohon-
czy Lajos dr. által szerkesztett je-
lentés mindenre kiterjedő gondos-
ságról és lankadatlan ügybuzgalom-
ról tesz fényes tanubizonyságot.

A VÁROS.

A hétfői közgyűlés. — A városi ta- nács megbízása.

Kolozsvár törvényhatósági bizott-
sága február 20-án, hétfőn és eset-
leg folytatólagosan a következő na-
pokon délután 3 órakor a városház
nagytermében Szvacsina Géza pol-
gármester elnöklété alatt közgyűlést
tart, a melyen több miniszteri leira-
tot, törvényhatósági átiratot, tanácsi
előterjesztéseket, kérvényeket vesz-
nek tárgyalás alá s végül több vá-
lasztást ejtenek meg. A tárgysorozat
egyenes pontjait a szakbizottságok
munkálatainak ismertetése során an-
nak idején közzé tettük.

A kolozsvári városi tanács az első
foku hatóság (kihágások feletti in-
tézkedések) teendőinek ellátásával
Hadady Endre dr. rendőrfőkapitány,
akadályoztatása esetén Tussai Gábor
alkapitányt bizta meg. Megbízást
adott továbbá Nemes Ferenc dr. vá-
rosi tanácsosnak, akadályoztatása ese-
tén Erdős Gyula tanácsi fogalmazó-
nak a munkás igazolványok kiállít-
ására.

Választás

presszióval és verekedéssel.

A leleményes szolgabíró. — Megse- besült képviselőjelölt.

— Saját tudósítónktól. —

A szilágycsehi választás fur-
csán meglepő eredményével, mely
mindenfelé érthető meglepetést
keltett, lapunk máshelyén érdem-
legesen foglalkozunk. Erről a
választásról a bukott román nem-
zetiségi jelölt köréből elrémítő dol-
gokat beszélnek. A főmester a hi-
vatalos apparatus irányításában Uj-
helyi Sándor szolgabíró volt, a ki
nemcsak a hivatali presszió eszkö-
zeinek alkalmazásával tünt ki, de
igen nagy leleményességet tanusi-
tott más, a választás eredményét
befolyásoló „mesterfogások” kitalá-
lásában is. Kortes és agentprovaca-
teur volt egy személyben. Utóbbi
minőségében a Pap György román

ezen ártatlan újságkivánásnak. Mert ha halljuk *Péterről vagy Pátról*, hogy ők csekély vagyionjokat szorgalmatosság, takarékoság, jórendtartás által ugyannyira szaporították, hogy már most mind magok jól élhetnek, mind embertársaikkal módjok van jól tenni, *felbredt bennünk az a vágyódás, hogy mi is az ő példájokat követve hasonló boldogsorsra jussunk.*

Másszor az esik értésünkre, hogy egy sovány földi országnak lakószáma éjjeli nappali igyekezet, kötelességeik hűség teljesítése, egyetértés és előljárók parancsolatainak pontos követése által, a természet mostohaaságát meggyőzték, s magoknak is gazdaságot és tekintetet szereztek; ezt hallván óhajtuk őket elérni. — Hallunk csakugyan ellenkező példákat is. Nemcsak egy vagy más rossz ember, hanem *néha egész nemzetek is, ahelyett, hogy otthon ülve jó ügykezeléssel, jámborsággal kívánnák ételeket folytatni, és sorsokat jobbitani, restségben, puhaságban, korhelységben, mértéktelenségben töltik napjaikat* s ha csinálnak valamit, az abban áll, hogy felebarátaikkal, szomszédjaikkal civódnak, perelnek, verekednek s így mindazoknak, mind magoknak életét megkeserítik.

Bizony voltak tényleg olyan nemzetek, minőkre Brassai az ő programjában célhoz, kik „a helyett, hogy otthon ülve jó ügykezeléssel, jámborsággal kívánnák ételeket folytatni” — rosszul viselték magukat, nem tanultak, szülőiknek nem engedelmességek s ilyen volt többek között a magyar is, melyet most általános javító kura alá kellett a nagy hazai lelkeknek venniök. Kossuth, Széchenyi, Petőfi, a liberálisok és a konzervatívok a maguk irányára, meggyőződésére és temperamentumára szerint más és más programot szabtak elő a nemzetnek s így tett Brassai Sámuel is, aki ő vagyis orthodox konzervatív alapon, a lassu, de folytonos fejlődés munkájával szerette volna előkészíteni a jobb jövőt, teljes fentartásával és megerősítésével a *tekintély kultusznak*, a felsőbbek feltétlen tiszteletének. Programjának erről a részéről így ír:

„Hogy az igazgatás munkálkodásai sikeresek lehessenek, igyekezetei s rendelkezései kívánatos áldott fogamatjokat megtehessék és így az ország tökéletes virágzásra juthasson, s az alattvalók és előljárók a' megelégedésnek és boldogságnak (a' mennyiben ezek mástól függenek) mentől fennebbi polcára érhessenek, főként és multhatatlanul megkívánatik, hogy az *alattvalók előljárók parancsolatait a' legjobb bizodalommal fogadják, teljes készséggel, önkéntesen és szorgalmasan teljesítsék és magokat szorosán azokhoz szabják, meggyőződve lehetővé arról, hogy ha a' boldogságokat munkálkodó felsőbbség rendelkezéseinek áldott irányzatját, s következtétét tőstént által nem látnák is, azok elébb hátrább tetemes javokra s előmenetekre fognak szolgálni.*” A program vé-

gén pedig jelenti: „Ezen (Magyar nemzetünket eleitől fogva megkülönböztető) indulat táplálása a' célja és így a' felsőbbség és alattvalók közti bizodalmas kapcsolatok (a' mennyire tőlünk kitelhetik) erősítésére való igyekezet az oka Ujság leveleimnek, melyeket is ezennel isten hírével utnak indítva, minden jó gondolkodásu, Fejedelmét és Hazáját egyenlőség szerető hazám fiainak szívellésébe s pártfogásába ajánlok.”

Ennél dinasztikusabb és loyálisabb programot még egy *k. u. k.* szerkesztő sem adhatott s a régi konzervatív fővárosi lapok, mint a *Nemzeti Ujság* és a Helmezy-féle *Jelenkor*, sőt még a legrégebbi *Kurir* is, melyek a bécsi cenzura legnagyobb nyomása alatt dolgoztak, ezt a programot tulszárnyalni már alig

birták. Mikor aztán a negyvennyolcadiki események bekövetkeztek, akkor egyszerre forradalmivá változtak ezek a szelid lapok s ha tudakolta okát a hangváltásnak egyik-másik előfizető, úgy felelték, mint a régi jó *Nemzeti Ujság*, mondván: akartunk mi kiabálni, uram öcsém, és kiabáltunk is volna szívesen, csak hagyták volna. És valamennyiben igazuk is volt. A munka, melyet végeztek azért hasznos volt, ők törték fel a nehéz utat a következő nemzedékek számára, melyek az ujság-irodalom szolgálatában ezekkel a küzdelmekkel, a kezdet kezdetének ekkora nehézségével, már ritkábban találkoztak.

Zirboly.

Szergiusz nagyherceg felrobbantása.

A cári család rettegése.

A cár kiáltványa.

Véres kereszt.

A nagyhercegek szükése.

Szergiusz temetése.

Forradalom merénylettekkel.

— Budapesti tudósítók táviratai. —

— február 18.

Egész Oroszország, sőt az egész világ annak az eseménynek hatása alatt áll, amely Moszkvában történt és amely a leghatalmasabb nagyhercegnek, Szergiuszznak szörnyű halálával végződött. A cári udvarban ennélfogva nagyobb a sápadtság, mint valaha. Most már kezdik belátni, hogy az erőszak és brutálítás reakciója mindig az erőszak és brutálítás. Az orosz kormány alkotmány helyett, a mit az egész nép követel és a melyet Mirszki herceg — amíg belügyminiszter volt — meg is ígért, vérengzésekkel szolgált az orosz népnek. Abban a hiszemben, hogy mindenkit megfélemlít a kiontott vér, az egész sorra kiterjesztették a katonai erőszakosságokat. A cár és tanácsosai bebizonyították, hogy nagyon is olcsó előttük az emberélet. Egy emberélet csak annyit számít előttük, mint száz emberélet.

Előrelátható volt — s ha a cár jobban ösmerné a forradalmi lázat s a forradalmi állapotban levő népet, maga is tudhatta volna — hogy azok, akik a forradalomnak ugyszólván lelkét képezik, analógiát fognak vonni a cári hatalom

felfogásából. Ha a cárnak, a minisztereknek és mindazoknak, akik ma még az orosz állam élén állanak, oly nagyon olcsó a nép fiainak és leányainak az élete, akkor viszont a nép fia is csak annyira becsülik a cári család életét, mint könnyű pihét, amelyet el kell és el lehet fujni. Plehve után és a tizenegy kormányzó után ime, Szergiusz nagyhercegre került a sor.

Szemet-szemért, fogat-fogért, életet-életért! Ez a jelszavak a forradalmároknak. S borzalmas módon, a mely a cár trónját egész fundamentumában meg rázza szereznek érvényt a jelszónak. A cár pedig bezárkózva szobáiba, őriztetve hármasság által, érzi, hogy szívébe nyilalt annak a bombának a dőreje, amely Szergiusz életét kioltotta. S fölveti magában a kérdést, hogy szüntesse-e be a katonai kegyetlenségeket és szabadítsa-e föl a népet? Mert már most nyilván erős a sejtélem benne, hogy legközelebb mégis csak rákerül a sor, mert hisz a legnagyobb ritkaságok közé tartozik, hogy az orosz cárok természetes halállal haljanak meg.

Ujabb táviratok a moszkvai

merényletről a következőket jelentik:

Az explozió hatása rettenetes volt. Az igazságügyi palota előtti térséget sűrűn befecskendezte az áldozatok vére. Szergiusz nagyherceg szétroncsolt testéből *patakozó vérbe mártották egyesek a kezüket* s a következő alakban egy keresztet festettek az igazságügyi palota falára:

„Ez a kiontott vér Oroszország új hajnalát fogja meghozni.”

A kereszt alatt levő írást is a nagyherceg vérebe mártott ujjakkal mázolták a falra.

Egy Carszkoje-Szelóból kelteztet császári kiáltvány a következőket tartalmazza: A gondviselés nagy bánatot hozott ránk; szeretett nagybátyánkat, Szergiusz Alexandrovics nagyherceget február tizenhetedikén élete negyvennyolcadik évében elragadta tőlünk. Eesett ádáz gyilkosok kezétől, a kik drága életére törtek. Bátyánkat és barátunkat siratjuk benne, a ki egész életében és egész tevékenységével a mi és hazánk szolgálatában állott. Szilárdan bizunk abban, hogy minden hű alattvalónk résztvesz ama fájdalomban, mely császári házunkat érte és a boldogult lelki üdvösségeért küldött ájtatos imádságunkhoz járul.

Szentpétervárról jelentik, hogy a hír Szergiusz meggyilkolásáról le-sújtóan hatott a cásra. A hirt Jeromlov, a minisztertanács alelnöke vitte meg a cárnak, a ki elsápadt és az asztalhoz támaszkodott, hogy el ne essék. Csak annyit mondott: *Szegény Szergiusz!* — azután sirva fakadt. A cárné előtt a hirt még most is titkolják.

Berlinen át táviratozzák, hogy a nagyhercegek a napokban mind külföldre utaznak. *Vladimir nagyherceg már Dániába szökött.* A cári család Carszkoje Szelóban levő palotáját állandóan *katonai csapatok őrzik.* Hír szerint a cár családjával szintén Dániába utazik.

Szentpétervárról sürgönyzik, hogy Szergiusz nagyherceg holttestét holnap Moszkvából Szentpétervárra hozzák s a cári család Péter és Pál erődében levő sirboltjában helyezik el.

Szentpétervárról telegrafálják, hogy a munkás negyedben egy oly irányu tervnek jöttek nyomára, amely a forradalom folytatását és a *cári család, a nagyhercegek, a kormányzók s a rendőrfőnökök kiirtását tüzte*

ki céljával. A folytonos merény-
letekkel vélik annyira megfélé-
lemlíteni a hivatalos Orosz-
szágot, hogy az végre en-
gedjen.

A mai napon huszonnyolcezer
munkás ismét sztrájkba lépett. A
sztrájkmozgalom Szergiusz nagy-
herceg meggyilkolása folytán megint
igen széles körre terjed. Pétervár
egész helyőrsége mozgósítva van.

VÁLTOZÁSOK

NAPLÓ szerkesztőségében.

A Napló szerkesztésének ve-
zetésében, illetve irányításában
a mai napon változások állot-
tak be. Dr. Ovári Elemér e
lap főszerkesztőségétől, míg
Szász Ödön a felelősszerkesztés-
től visszaléptek. Helyettük:
a Napló főszerkesztője dr. Vá-
radi Aurél lett, míg a felelős
szerkesztőséget dr. Perl Alfréd
vette át. E személyi változások
programváltozást nem jelentek:
a Napló szelleme és irá-
nya a régi marad.

Krónika.

Magyar parasztmilliomosok.

Hazánk különlegességei közé tartoz-
nak a parasztvárosok. A parasztnép az
egész világon kis községben lakik és már
igen csinos helység az, melyben három-
ezer lélek van. Magyarországon pedig
van parasztváros, melynek 60.000-nél is
több a lakója, a 10.000 lélekkel bírók
meg éppen nem tartoznak a ritkaságok
közé. Ennek a különös jelenségnek oka
a történelmi viszonyokban rejlik. A hos-
szu ideig tartó török hódoltság korában
ugyanis kénytelen volt a nép minél job-
ban tömörülni, hogy egyesülten védekez-
hessék a támadások ellen. Ezeknek a
helységeknek semmiile semmi városias jellegük
nincs s tulajdonképpen nem is egyebek,
mint nagy falvak. Csupa parasztházból
állanak, melynek két ablakos keskeny ol-
dala néz az utca felé. Mindegyik mellett
kert van. Ha végig megyünk az ilyen
helységen, mást se látunk, mint két abla-
kot meg deszkakerítést és megint két abla-
kot, meg deszkakerítést. Bizony jó fél
óraig tart, míg az a paraszt, ki a város
közepén lakik, akár csak a legközelebb
fekvő szántóföldre jut. Ha pedig messze
van a földje, legalább két órával előbb
kell felkelnie, hogy idején ott legyen. Az
ilyen városi élet tehát a legkevésbé kel-
lemes a parasztnak.

A külsejüknél azonban még sokkal
érdekesebb ezen parasztvárosoknak la-
kossága. A paraszt ugyan más országban
is büszke ki- és mivoltára, de hazánkban
valóságos mintaképei akadnak a büszke
parasztnak. Ezek nagy tekintélynek örven-
denek és jelentős szerepet játszanak, de
azért sem élelmódjuk, sem öltözetük a
közönséges parasztoktól nem különbö-
zik. Nagy részük, nem rendelkezik va-
gyonnal, de van olyan is, aki — bár ősi
szokás szerint cselédjeivel ül asztalhoz
— vendégeinek ezüst tálon szolgál fel.
Ha tudakozódunk viszonyaik iránt, meg-
tudjuk, hogy több százezer forintjuk is
van, sőt akad köztük még milliomos is.
Jókai Mór igen érdekesen ír például
ilyen parasztmilliomosról, Bagi Jánosról,
aki az elnyomatás korában — az ötvenes
és hatvanas években — Szentes és egész

környékének leggazdagabb emberei közé
tartozott. Bagival történt meg az az eset,
hogy midőn egyszer birtokán járkált két
zsandár igazolásra szólította fel. Bagi
egész nyugodtan azt felelte, hogy nincs
szüksége igazolványra, mert a saját föld-
jén van. A zsandárok ennek nem adtak
hitelt és azt kérdezték, hogy hát melyik
is az ő földje. Midőn pedig erre Bagi ki-
jelentette, hogy minden, amit itt látnak
az övé, a zsandárok egész határozottan
csavargónak hitték és Szegedre vitték a
börtönbe. A börtönben Bagi éppen az
ablak mosásával foglalkozott, midőn meg-
pillantotta őt egy őr, aki azelőtt Baginál
volt szolgálatban. Az őr csodálkozva kér-
dezte Bagit, hogyan került oda. Bagi el-
mondta a történetet, mire az őr a megye-
főnökhöz futott és jelentést tett a félre-
értésről. De még neki sem akartak so-
káig hinni s csak akkor bocsátották sza-
badon Bagi uramat, midőn az őr szemé-
lyes kezességet vállalt érte. Egy más al-
kalmossal, midőn a szabadságharc után
Bagi azelőtti földes ura, Károlyi György
gróf pénzzavarba jutott, Bagi felkereste
a gróf jószágigazgatóját és alázattal fel-
ajánlotta a segítséget a „méltóságos ur-
nak”. A jószágigazgató szánalmas mo-
solylyal válaszolta, hogy igen-igen sok
pénzről, kétszázezer forintról van ám szó.
Bagi nem vesztette el hidegvérét, kijelen-
tette, hogy kétszázezer forint ugyan nincs
nála, de elővette régi táskáját, kivett be-
lőle 160.000 forintot és megígérte, hogy
a többi 3 nap alatt meghozza. Ekkor
már nem mosolygott az igazgató.

Egy más jellemző dolgot mond el
Mikszáth Kálmán is ugyancsak Bagiról.
Az új megyefőnök egy izben ebédet adott,
melyre a vidék leggazdagabb emberei
mind meg voltak hiva, köztük természet-
esen Bagi is. A kitűzött órára pontosan
megjelent ezüst gombos kék ünneplőjé-
ben. A szolgák azonban nem akarták be-
ereszteni és hivatkoztak a kapott utasi-
tásra, hogy a vendégeket csak frakkban
szabad bebocsátaniok. — Bagi dühösen
ment a legközelebbi szabóhoz, hol a
frakkot és minden hozzávalóját megsze-
rezte, aztán pedig visszament a megye-
főnökhöz. A vendégek már mind elhe-
lyezkedtek, a szolgák pedig a levest tá-
lalták, midőn Bagi egyszerre felemelkedett
és frakkjának egyik szárnyát a levesbe
dugta. „Az istenért, mit csinál?” kiáltot-
ták a vendégek. „A frakkomat etetem,”
— felelt Bagi, — „mert úgy látszik az van
ide meghiva, nem pedig én”.

Ugancsak ezen parasztmilliomosok
egyike volt Nagy András János is, akit
még ma is legnagyobb jövedelmének ne-
vez Hódmezővásárhely városa. Ez a Nagy
egy izben felment a város polgármeste-
réhez és elpanaszolta neki, hogy a város
ártézi kutja kevés vizet ad. A polgár-
mester azt válaszolta, hogy a kut huszon-
négy óránként csak 94.000 liter vizet ad,
ami természetesen kevés a városnak. —
Nagy erre azt mondta, hogy oly kutat
kellene furatni, mely egy millió litert
adna naponta. A polgármester nagyon
helyeselte a tervet, de kijelentette, hogy
az roppant sok pénzbe kerül. Az öreg
Nagy erre nyomban kétszázezer forintot
adott a terv megvalósítására, úgy, hogy
Hódmezővásárhelynek ma annyi vize van,
amennyi kell.

Tóth Béla, ki ezt a dolgot elmondja,
még egy kis történetet tud Nagy András
Jánosról. Midőn az alföld-Fiumei vasut
megépítését tervezték, nagy küldöttség
járt Wienbe a király elé, hogy az épi-
tésre az engedélyt kieszközölje. A kül-
döttségnek Nagy is tagja volt s általános
feltűnést keltett az által, hogy a legfino-
mabb vendéglőkben, ahol a küldöttség
étkezett, félretolta az evőeszközt és a
a magyar parasztlakók szokása szerint ki-
vett egy kést a csizmájából és azzal
evett. Este a küldöttség tagjai színházba
mentek, hol Nagynak melege volt, leve-
tette tehát kabátját és ingujjban ült. Az
egyik szolga kénytelen volt felszólítani,
hogy vegye kabátját ismét magára. Nagy
sokáig nem látta be, hogy miért nem

szabad neki ingujjban ülnie ott, ahol a
hölgyek mélyen kivágyva jelennek meg.

Nagy András János egész vagyonát
jótékonycélokra hagyta. Gyermekei nem
voltak s így senkinek sem juthatott osz-
tályrészül az a feladat, hogy vagyonát
el pazarolja. Más parasztmilliomosok bol-
dogabbak (vagy talán boldogtalanabbak?)
voltak s így ezek a nagy parasztvagyo-
nok is lassankint eltűnnek. De azért még
mindig vannak olyanok, akik büszkék
arra, hogy parasztlakók és megszégyenítés-
nek tartanak, ha fiaik „pantalon”-t visel-
nének. Van tehát még eredetiség ezekben
az emberekben — kár, hogy mindinkább
kevesebben lesznek.

Az óra.

Nem egy piciny óráról van szó,
mely ketyegve zajong a mellény-
zsebben, — hanem egy időmutató
óriásról, mi a legfrissebb kolozsvári
nevezetességek közé tartozik. A
multkoriban megirtuk, hogy a ko-
lozsvári vasut-perron öreg függő
órájával baj van. Ez az óra nagyon
derék óra lehetett, ám egyben kü-
lönös óra is volt, a mennyiben az
ő segítségével egyáltalán nem le-
hetett megállapítani, hogy hányra
jár az idő voltaképpen, a mi egy
óránál mindenestre szarvas hiba.
Az agg óra ugyanis még az ősz-
szel elromlott; egyet berreggett és
megállt. Próbálták javítani, újítani,
de hiába, s ekkor — talán szégyen-
kezve egy állami alkalmazott ily-
nemű tehetetlensége fölött, — le-
kapták a makrancos időmutatót egy
vászonzepedővel. Elbujtatták az öreg
órát a világ szemei elől s az ide-
gen utas a ki erre vetődött, bámu-
lattal nézte a helyi speciálitást, mely
valószínűleg páratlan: egy állomás
a hol nincs óra, illetve van, de le-
terítve ponyvával, mint egy készülő
Vénusz szobor. Tekintve azt, hogy
az ibolyának lehet éryne a rejtve,
szerényen való virulás, de egy órá-
nak nem, — a vasutigazgatóság
végre belátta, hogy ez az álláspont
újdondászi nyelven szólva, tartha-
talan. S az öreg függő órát le-
akasztották, cim és díjmentesen
lomtárba küldték, s jött helyette az
új csillag, mely az utóbbi nevezetre
már azért is számot tarthat, mivel
fényes és csillogó akárcsak a sötét
égbolt apró kis mécsesei. Szóval a
perronra a napokban új óra került:
hatalmas arányu szerkezet, több
mint egy méter átmérőjű számlap-
pal, s érdekessége abban áll, hogy
belülről ki van világítva. Az óra
szerkezeténél, kiállításánál és nagy
arányánál fogva akár látványosság-
számba is mehet, s a kivilágított
előlap fekete mutatói és számai
messze ellátszanak a sötétben.

Egyletek.

A Nőegylet beszámolója.

— 42-ik évi jelentés. —

Jókora fűzet fekszik asztalunkon,
melyben a Kolozsvári Jótékony Nő-
egylet tesz jelentést mult évi áldásdus
működéséről. A fűzetet lapozva bá-
mulattal kell adóznunk annak az
önfeláldozó munkásságnak, melyet
a Nőegylet lelkes gárdája a nyo-
mor enyhítése és az inség csökken-

tésére immár négy évtized óta ki-
fejt. Rendes havi segélyben része-
sített az egyesület az elmúlt év fo-
lyamán 147 egyént; ezenkívül igen
sokan vannak, a kik alkalomról-alka-
lomra kaptak az egylettől pénz-
beli vagy tűzifa segélyt. — Fájdal-
oumal emlékezik meg az évi jelen-
tés az évközben elhunyt tagokról,
dr. Bogdán Péternéről, dr. Kornis
Bertáról és dr. Szócs Emilnéről.

Uj tagjai lettek az egyesületnek:
Dr. Haller Gusztávné, Reich Albert-
né, gróf Tholdalaghy Marie, doktor
Vályi Gáborné és Vásárhelyi János-
né urnók. — Alapítványait az elm-
últ évben fizették be gr. Bethlen
Gergelyné, gróf Bethlen Pál és He-
gedüs Sándorné. — Megemlékezik a
jelentés a jótékonyág érdekében
rendezett páratlan sikerű Szinházi
Hangversenyéről és a Redoutban
rendezett virághazárról. A Rohon-
czy Lajos dr. által szerkesztett je-
lentés mindenre kiterjedő gondos-
ságról és lankadatlan ügybuzgalom-
ról tesz fényes tanubizonyságot.

A VÁROS.

A hétfői közgyűlés. — A városi ta-
nács megbízása.

Kolozsvár törvényhatósági bizott-
sága február 20-án, hétfőn és eset-
leg folytatólagosan a következő na-
pokon délután 3 órakor a városház
nagytermében Szvacsina Géza pol-
gármester elnöke alatt közgyűlést
tart, a melyen több miniszteri leira-
tot, törvényhatósági átiratot, tanácsi
előterjesztéseket, kérvényeket ves-
nek tárgyalás alá s végül több vá-
lasztást ejtenek meg. A tárgysorozat
egyes pontjait a szakbizottságok
munkálatainak ismertetése során an-
nak idején közzé tettük.

A kolozsvári városi tanács az első
foku hatóság (kihágások feletti in-
tézkedések) teendőinek ellátásával
Hadady Endre dr. rendőrfőkapitány,
akadályoztatása esetén Tussai Gábor
alkapitányt bizta meg. Megbízást
adott továbbá Nemes Ferenc dr. vá-
rosi tanácsosnak, akadályoztatása ese-
tén Erdős Gyula tanácsi fogalmazó-
nak a munkás igazolványok kiállí-
tására.

Választás

presszióval és verekedéssel.

A leleményes szolgabíró. — Megse-
besült képviselőjelölt.

— Saját tudósítónktól. —

A szilágycsehi választás fur-
csán meglepő eredményével, mely
mindenfelé érthető meglepetést
keltett, lapunk máshelyén érdem-
legesen foglalkozunk. Erről a
választásról a bukott román nem-
zetiségi jelölt köréből elremitő dol-
gokat beszélnek. A főmester a hi-
vatalos apparatus irányításában Uj-
helyi Sándor szolgabíró volt, a ki
nemcsak a hivatali presszió eszkö-
zeinek alkalmazásával tünt ki, de
igen nagy leleményességet tanusi-
tott más, a választás eredményét
befolyásoló „mesterfogások” kitalá-
lásában is. Kortes és agentprovaca-
teur volt egy személyben. Utóbbi
minőségében a Pap György román

választóit kihágásokra igyekezett provokálni, hogy aztán őket „lefűlhessen”. Ügyességének része van nemcsak a választás eredményének előidézésében, hanem abban is, hogy a választási aktus folyamata alatt nagyobb verekedés is volt, melynek hír szerint három emberélet is áldozatul esett. A verekedés folyamán Pap György is megsebesült ugyanígy, hogy eszméletét veszítette. Mint egy szemtanú beszéli a választásnál jelen volt Vajda (Vojvod) Sándor dr. orvos, ki Pap György mellett korteskedett, nyújtotta a bukott képviselőjöltnak az első segítséget, aki csak így menekült meg az életveszélytől. Pap Györgyék különben okvetlenül megpeticionálják a választás eredményét. Érdekes és jellemző, hogy a választásról kiadott félhivatalos értesítések semmi említést nem tesznek a jeleztük választási mozzanatokról, melyek hacsak részben igazak, nagyon is kérdésessé teszik annak a dicsekedésnek jogosultságát, melylyel a szilágycsehi választás eredménye alkalmából egyes Tiszaparti lapokból értesültünk.

Sérelem.

A paraszt-képviselők panasza.

— Saját tudósítónktól. —

— február 18.

A t. Háznak tudvalevőleg, most négy parasztsorban lévő képviselője van: Makkay Zsigmond, Csányi Sándor, Schiffert János és Achim András.

A négy derék, jóképű magyar ember sokat hallott otthon beszélni az egyenlőségről, az ujságban is gyakran olvasták, hogy a követ urak az országházban mindig nagyon kiabálják, hogy a törvény előtt mindenki egyforma, s hogy ember és ember között nincsen semmi különbség...

Szegény naiv emberek, nem tudják, hogy a követ urak pénzért beszélnek és — másoknak? Most azonban, hogy a nép bizalma felküldte őket a parlamentbe, mindjárt első lépésüknél megtapasztalhatták, hogy az a híres egyenlőség is csak uri huncutság.

A képviselőházban, ugyanis a „parasztokat” együvé és külön ültették. A legutolsó sor legszélső részében ülnek a „parasztok.”

Az egyik már tegnap kifakadt a megkülönböztetés ellen:

— Hát pestisesek vagyunk mi — vagy mi — hogy így külön ültetnek bennünket... Azért, mert nincs rajtunk frakk, a nép éppen úgy megtisztelt bennünket bizalmával, mint a többi képviselő urakat! Ez a híres egyenlőség?

Az új képviselők elhatározták, hogy a háznagy előtt tiltakozni fognak a célzatos eljárás ellen. Nem kívánják ugyan, hogy máshova ültessék őket, de nem hagyhatják szó nélkül azt a tendenciós eljárást, hogy azért, mert ők „parasztok”, ne úgy járjanak el velük szemben, mint másokkal.

A NAPLO telefonszáma

Szerkesztőség: 503.

Kiadóhivatal: 379.

Az énekesnő áldozata.

— Saját tudósítónktól. —

Budapestről írják: Pollák Adolf 27 éves magánzó ma reggel fél három óraker mellbe lőtte magát és súlyosan megsérült. A Rókus-kórházba szállították, ahol válságosnak mondják az állapotát. Pollák Adolf Pollák Sándornak, az Andrassy-ut 86. szám alatt levő Hungária kávéház tulajdonosának a fia. Néhány év óta állás nélkül van s minden idejét az apja kávéházában töltötte. Itt megismerkedett a kávéház daltársulatának egyik csillagával, Gárdonyi Mariskával, akit rövidesen annyira megszeretett, hogy minden áron feleségül akarta venni. Pollák Sándor, az apa, hosszas ellemállás után végre beleegyezett abba, hogy a fia elvegye az énekesnőt, de kijelentette, hogy az ő támogatására ne számítsanak. Neki elég gondja van magának is. A fiatal ember azóta nap-hosszat róttá az utcákat, minden képzelhető és elképzelhetetlen helyre elment, ahol remélte, hogy foglalkozáshoz juthat, de hiába volt minden. Ez aztán végleg elkieserítette. Ma éjjel fél három óraker érzékenyen elbucsuzott a menyasszonyától a kinek azt mondta, hogy Kolozsvárra megy állást keresni. A buszkodás után egyenesen a kávékonyhába ment, ahol a tüzlegény szemeláttára revolverrel mellbe lőtte magát s eszméletlenül összerogyott. Eszméletét ma délig sem nyerte vissza.

A hordszék.

— Maurice Vaukaire. —

A marquise hordszékébe ül, Habos selyem veszi körül; Mikéntha buvóhelyre lépne Csábító Ámorok elül, Melyeknek rózsás, fürgé népe Mindenfelé csapong repül. S ha ül, ha áll, jönnek elébe És száz dolgot sugnak fülébe.

A marquise hordszékébe lebben, Mely cimerekkkel van kifestve S rézzel cifrázva ékebben; S szemérmesen, mint egy najád, Ha rejtekét ember kileste, Siet beburkolni magát; Bársony között elvész a teste.

S szól a király: „Ma este.”

És két inas urasszonyát, Ki ébreszt annyi néma vágyat, Tovább viszi a parkon át, Mint drága, szép ereklyetárgyat.

Gábor Andor.

Zene.

Márkus Lili hangversenye.

Élvezetes és válogatott műsor keretében mutatkozott be tegnap este a színházban, Budapest főpolgármesterének Márkus Józsefnek leánya: Márkus Lili aki nemrég Budapesten hangversenyzett és méltó feltűnést keltett bravuros játékával fejlett technikájával és előkelő izlésével, mely utóbbi jó tulajdonsággal oly kevés modoru művész

rendelkezik manapság, a midőn a zongora titánok egetverő éktelen robajjal, khaotikus hatásvadászattal bizonygatják művészetük fokát. A műsor melyet a szeretetreméltó művésznő végig játszott alapos, komoly tudásra vall. *Bach D' Albert* Preludiume fugájával nyitotta meg az estét, és bátran mondhatjuk, hogy ezen produkciójával bizonyosságot tett a klasszikus zeneirodalom alapos ismeretéről.

Egy néhány *Chopin* kompozíciót interpretált ezután, melyek közül a *Nocturne* (b-moll) áll legközelebb belső világához; egyenletes billentyűverés, s a dinamikai hatások teljes érvényre juttatásával játszta a gesdur etudet; a balladában pedig igazán férfias akcentusokat is hallottunk. A közönség mindegyik számát szjos tapsokkal honorálta.

Majd *Schumann* *Nachtstück*-jét élvezték gyönyörű előadásban, *Schubert* *Fischhof* balletzenéjében pedig poetikusan felfogását csodáltuk; sehol sem volt sablonos, mindenütt helyes felfogással alárendelte magát a szerző intencióinak.

Mesterének *Sauer*-nek nippjeit elagadó szépen játszotta, bámulatos kés.ültséggel, helyes frázisokkal, briliánsan.

Az est fénypontja *Liszt Ferenc* spanyol rhapsodiája volt, melyet a művésznő zenekar kísérettel adott elő. Ily nagy műsört, ilyen nehéz és sok fizikai erőt igénylő kompozícióval befejezni csak művészi erők szoktak. *Márkus Lili* a fáradtság minden jele nélkül, erővel, csodálatos, szinte káprázatos technikával uralkodott a zenekar felett, s különösen az utolsó tétel bravuros előadásával magával ragadta a nagyszámú, disztigvált közönséget.

A művésznő előadását három ráadással volt kénytelen megtoldani és óriási hatást ért el *Chopin*: viharpreludiuma, *Grünfeld* *Románca* és *Liszt* *Gnomenreigen*vel is.

Kiválóan kitüntette magát a színház jeles karnagya: *Stephanides* Károly is, a ki — a legnagyobb preciziót és ritmikai érzést megkívánó kíséretét *Liszt* spanyol rapsodiájának a legmagasabb igényeket is kielégítő módon vezényelte. Az aránylag kicsiny színházi zenekar, néhány ismert kiváló műkedvelővel kiegészítve valósággal remekelt; a művésznő által is inspirálva művészi nivón álló összjátékot produkált.

Egy erdélyi szélhámos.

Orbán Balázs báró unokaöccse mint körözött szélhámos.

— Saját tudósítónktól. —

Nagy és imponáns rekordot ért el *László Ferenc* utbiztos: félezer rendbeli bűncelekmény mlatt körözik őt. A budapesti rendőrség hiába kereste a maga hatáskörében s bár valószínű, hogy a fővárosban is megfordult, most már, ugylátszik, biztos helyen van. *László Székelyudvarhelyről* szökött meg, több ezer koronányi inségmunka-pénz elsikkasztása után. A bűnös emberben nagyon megbiztak, főképp azon a réven, hogy unokaöccse br. *Orbán* Balásznak, a néhai nagynevű és ritkamód puritán székely képviselőnek. *László* két esztendeig volt a székelykereszturi járásban mint utbiztos alkalmazva. A múlt nyáron a székely mentő-akció vezetésének a felszólítására az illetékes miniszter a körispataki utvonalon inségmunkát rendelt el, a melyet *László Ferenc* vezetett. Az utbiztos azonban, mint utóbb kiderült, a reá bizott

pénzből semmit sem fizetett ki, hanem könnyelműen elpazarolta s a dolgozó napszamosoktól nyugtákat csalt ki, amelyekkel aztán a bűnét sokáig leplezte. Dr. Domokos alispánhoz érkezett följelentés alapján megindították ellene a vizsgálatot és ennek során ötszáz esetben bizonyult reá a sikkasztás és csalás. A székelyudvarhelyi törvényszék is foglalkozott ezzel az ügygyel, s minthogy félezer tanult kellett kihallgatni — a főtárgyalást a sikkasztás színhelyére *Körispatakra* tüzték ki. Ezt a tárgyalást azonban nem lehetett megtartani, mert a bűnös utbiztos hamis adatok alapján szerzett utlevéllel megszökött. Most állítólag Konstantinápolyban tartózkodik. A székelyudvarhelyi ügyészség elrendelte a körözését s a külföldi hatóságok is megkapták az elfogató-parancsot.

Az erdélyi Grác.

Szamosujvár mint a nyugdíjasok telepe.

+

A Dési Hírlap magyarányu eszmével lép a világ elébe. Szamosujvárt, az örmények régi fővárosát át akarja varázsolni magyar Gráccá, miről is ily érdekes modorban elménckedik:

— *Penzionopolisz*. Egy francia nemzetgazdasági iskola elméletét azon alapelvre fektet: „Minden jogos érdek összhangzó”. Ilyformán értelmezhető azon újabban támadt reménykedés, a mely szomszédságunkban a szamosujvári örmény muzeum létrehozatalára irányult mozgalmak eredményéhez, nem minden alap nélkül, a város üzlet forgalmi viszonyainak emelkedését, közgazdasági előnyök bekövetkezését is hozzáfűzik, az első sorban kontempált tudományos cél elérése mellett. El kell itt ismernünk, hogy a jeles professor, Herrmann — ez a német, nevű magyar tudós — valóban nagy örmény. De e tekintetben talán nem maradunk mögötte, midőn Szamosujvár jövendőbeli felvirágzásának egy (a maga nemében) nem kevésbé jelentősé válható módjára, emeltyüjére irányozzuk az érdekeltek iparkodásait, — a mi abban állana, hogy társadalmi propagandát csináljunk fokozatosan a város oly irányu tovább fejlődésének miszerint a jelenlegi kisvárosi csendélet az intelligens közszellem, s a mérsékeltbb igények számára végre is eléggé föltalálható komfort, valamint egyéb kedvező tényezők segítségével *Szamosujvár a nyugdíjas tisztviselők keresett lakóhelyévé úgy szólván hazánkbeli Grác városá alakulhasson át, sem látszik előttünk utópiának*.

Látható, hogy a vidéken még nem vették ki az emberekből a törekvő igyekezett, a mi csak dicséretére válik a vidéknek!!

Irodalom.

Kun István gróf versei.

*

A következő felhívást vettük: Az „Erdélyi Irodalmi Társaság” tavaly elhalt jeles tagjának, a mélyen érző költőnek, *osdolai Kun István* grófnak hátrahagyott verseiből egy kötetet ad ki. Társaságunk megbízásából *Felszeghy Dezső* ír a kötet elé emlékbeszédet, melyben ismertetni fogja elhunyt társunknak élettörténetét és irodalmi munkásságát. *Kun*

István gróf élete érdekes és értékes regény, minőt csak a való élet gondolhat ki és a sors írhat meg. — Posthumus kötete megérdemli, hogy mentől többen olvassák és méltányolják. A kötet folyó év május havában jelenik meg, ha az irodalom barátainak támogatása el nem marad. Kérjük azokat, a kiknek bizalommal előfizetési felhívást küldünk, sziveskedjenek azt lehetőleg április hó elsejére — egyes megrendeléssel is — társaságunk másodtitkárához, Cs. Papp József egyetemi m. tanárhoz, Kolozsvár, Monostori-ut 13. sz. — visszaküldeni. — A költő arcképével ellátandó verses kötet előfizetési ára: *fűzve* 2 korona, *diszkötésben* 4 korona. Gyűjtőknek tiz előfizető után tiszteletpéldányt adunk. Hazafias üdvözléssel: Kolozsvár, 1905. február hó. Dr. Szamosi János, ügyvezető alelnök. Verseyi György, titkár.

Betörés egy erdélyi aranybányába.

— Saját tudósítónktól. —

A betörésnek egy egészen új módjáról értesít bennünket dévai tudósítónk. Eddig ugyanis hallottunk kasszafurásról, lakásokba és üzletekbe való betörésről, de bányabetöréseket nem igen jegyzett még föl a krónikás.

Togyerán Lázár és Tódor Miklós bányászoké az érdem, hogy a betörésnek ezt az új módját kiéleszték. Ez a két bányász ugyanis több bányászszal szövetekezett abból a célból, hogy a brádi aranybánya tulajdonában levő Deolu barzai bányába betörjenek. Tervük az volt, hogy egy nagy alagutat ásanak és ezen az alaguton bejutva a bányába, az arany ércet megdézsmálják. Tervük keresztül viteléhez hozzá is fogtak. Hosszu éjszakákon keresztül dolgoztak az alaguton, míg végre sikerült a tárnához egészen közel jutniok. Ekkor azonban az örök figyelmesekké lettek az éjszaka csendjében felhangzó csákányütésekre s a különös éjjeli munkáról jelentést tettek a csendőrségnek. A csendőrség több éjszakán figyelte a dolgot és végre tegnap éjjel hosszas kutatás és nagy fáradság után felfedezték a titkos alagutat, melyen már a betörő banda csaknem a tárnába jutott. A csendőrség a tetten ért betörőket letartóztatta.

Három péntek.

*

A legutóbbi politikai események közül magasra emelkedik ki három dátum: november 18, december 13 és most február 17.

November 18-án történt a híres zsebkezdőjelenet, a lex-Dániel megszavazása, december 13-án a darabontok kiverése és végül most február 17-én ült össze az új Ház. E három dátum közt meg van a logikai kapcsolat, November 18-ának csattanójaként következett a december 13 és ime e nagy események végleges eredménye gyanánt jelentkezik a február 17. A nemzet itélt. Elmarasztalta a november 18-iki törvénytelen szavazás faktorait, helyeselte a december 13-iki darabont kiverést és itéletének kifeje-

zésekképp összeül az új Ház a majoritasban levő ellenzékkel február 17-én.

És ez a három dátum, amely köré a nagy horderejű politikai események egész láncolata csoportosul, pénteki napra esett. A magyar politikában ilyen pénteketek szerepelnek. A pénteket szerencsétlen napnak mondják a babonás emberek: a harmadik péntek, a megsokasodott ellenzék diadalmas fölvonulásának napja, február 17-én volt.

S az ellenzék a szomorú emlékü két péntek után a harmadikon azt mondja: minden jó, ha vége jó!

A „NAPLO” panaszkönyve.

Tekintetes Szerkesztőség!

*

A kültelken a Czell féle sörgyár mellett lakom két hónap óta. Késő este ide hazajárni *életveszedelem*. Sehoh egy lámpa, sehoh egy ember, de főleg: *sehoh egy rendőr a láthatáron*. Mi csak hírből ismerjük a rendőrt, s joggal kérdezzük: *hogy is néz ki hát egy rendőr*. A multkoriban két csavargó megtámadott; kénytelen voltam mindenemet odaadni, mivel a kiáltásaim hiába lettek volna. Méltóztassanak mindezekről említést tenni, — az egész városrész nevében — a *Napló* hasábjain. Hátha lenne foganatja.

Tisztelettel:

Egy olvasó.

*

E levelet kiadtuk, mivel tudjuk, hogy a benne foglalt panasz *jogos*. A kolozsvári kültelkek valóban elvannak hanyagolva közbiztonságilag, de a hatóságok nemtörődömsége miatt alig lesz egyhamar segítve a helyzetet. A kültelkek számára — a hol, mint a levél írja, csak *hírből ismerik* a rendőrt, — ime bemutatnak egyet. Így néznek ők ki:

Van e derék legényekből vagy hetven darab, de azért éjjel alig lehet belőlük látni egyet is a külvárosokban.

A főkapitány szives figyelmébe ajánljuk a fenti rajzolatot: a kültelkek alázatosan esd, hogy ezen soha nem látott és előttük rejtélyes, lófarkas egyénekből rendeljen ki szá-

mukra is néhány darabot, mert a tolvajok, csavargók, rablók, betörők és más ilyszerű foglalkozású férfiak már nagyon bátrak és szemtelenek. Könyörögnek tehát a *Linek* mester rajzának néhány *eredeti* másáért.

Tisztek botránya Nagyváradon.

Összevagdalt kereskedő-segéd.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyváradról írják: Tegnap este 7 óra tájban véres jelenet okozott különös izgalmat a Kossuth Lajos utcán. A régi, szomorú történet. Katonatiszt, aki az utcán vagdalozik. Még nincs világosan kiderítve az igazi ok, amely e fiatal katonatisztet a véres elhatározásra bírta, de kevésbé látszik valószínűnek, hogy kardját önvédelemből használta: már pedig annyi a reglama betűiből is konstatálható, hogy a katonának oldalfegyvere disz, amelyet használni békében csak a maga védelmére van joga. Anélkül, hogy a sajnálatos esetről a tisztiikarra nézve bántó konzekvenciákat vonnánk, mindössze elmondjuk a tény, amint azt szemtanuktól halottuk, s ahogyan az esetet a rendőrségnél jegyzőkönyvbe foglalták:

Pénteken este a Kossuth Lajos utcán, a Sebő I. Imre-féle könyvkereskedés előtt békésen beszélgetve haladt három fiatal kereskedő-segéd: Tunyogi Béla, Csorba Miklós és Csörzs Gyula. Az uton szembejött velük két 37. gyalogezredbeli katonatiszt, egy hadnagy és egy főhadnagy. A gyalogjárón éppen tolongás volt és így történt, hogy Tunyogi Béla könyökével surrolta Gráczer Lajos hadnagyot, aki rászólt a fiatal emberre:

— Nem tud kitérni?

A 18 éves fiu ijedten felelt:

— Miért?

A katonatiszt idegesen szitkozódva riadt a legénykére, aki a hadnagy sértő kifejezéseit viszonozta. Gráczer erre hirtelen hátralepett s kihuzva éles kardját megforgatta a levegőben és teljes erőből sújtott vele a megsebesült fiatal ember fejére. Tunyogi Béla arcan végigömlött a vér, s a sebesült szédülve támolygott a kocsiatra, ahol segítségért kiáltott. Gráczer hadnagy véres kardját visszadugta hüvelyébe s barátjával, Przibil főhadnaggyal a hirtelen támadt csődületben, a melynek magatartása igen ellenségesnek mutatkozott, távozni akart. Azonban az odaérkező rendőr felszólítására a katonatiszték a főkapitányságra mentek, ahol az esetről jelentést tettek Kemény Ignác ügyeletes rendőrbiztosnak. A rendőrbiztos a sebesültet és barátait kihallgatta. Tunyogi Béla 6 cméteres fejsebét Matolay Károly dr. látta el kötéssel. A rendőrség az esetet bejelentette a katonai parancsnokságnak.

LEGUJABB.

— A „NAPLO” távirati és telefon-tudósítása. —

Andrássy a királynál.

Budapest, febr. 18. (Saját tud.) Ma délután 3 órakor a király újra kihallgatáson fogadta Andrássy Gyula grófot, akivel 55 percig tárgyalt. A kihallgatás után a Bristol-szállodá-

ban Andrássy több újságíró előtt úgy nyilatkozott, hogy ez alkalommal referált a királynak azokról a tárgyalásokról, amelyet Budapesten az ellenzéki államférfiakkal folytatott. Andrássy kijelentette, hogy döntés még nem történt, a király legközelebb újra több politikust fog meghívni, hogy kikérje véleményüket.

A függetlenségi párt ülése.

Budapest, febr. 18. (Saját tud.)

Az országgyűlési függetlenségi párt ma délután ülést tartott, amelynek egyetlen tárgyát a képviselőház egyes bizottságaiba küldendő párttagok megválasztása képezte.

NAPLO.

— Hírek. —

* **Az inség bizottság ülése.** A vármegye központi inség-bizottsága az alispán elnöklete alatt ma délután ülést tartott. Az elnök bejelentette, hogy a földmivelésügyi miniszter 27.000 mm. kukoricát engedélyezett a megye inségesei részére, amelyet intézkedése folytán a szükségeslethez képest osztottak ki. Lészay Ferenc indítványára a bizottság elhatározza, hogy felir a kormányhoz, miszerint azon községek részére, a hol még inség nincs, annak megelőzhetése tekintetéből a hitelszövetkezetek részére szintén bocsásson készpénzfizetés mellett rendelkezésre olesó áron megszerezhető kukoricát. A kolozsvári járási főszolgabíró bejelentésére a bizottság a kolozsvári járást, miután már 10-nél több községben mutatkozik inség, inségnek jelenti ki s a további teendőket ügyvezető-elnököt bizza meg.

* **Egy iskola kegyelote.** A magyarutcai ref. iskola volt igazgatójának, néhai *Szentgyörgyi* Lajosnak arcképét, amelyet az elhunyt özvegye ajándékozott az iskolának, ma délután 5 órakor ünnepélyesen helyezik el a tanintézetben.

* **Kolozsvár vámdíjai.** A hétfői városi közgyűlés elé kerülő vámszámadások szerint Kolozsvár jövedelme ezután 20—25 százalékkal emelkedik. Az emelkedés annak tulajdonítható, hogy a vámhivatalnál kedvező újításokat hoztak be, amelyek a közönséget sem terhelik.

* **Érdekes vendég.** Valóban érdekes vendége volt Nagyvárad városának. Titkon, a nyilvánosságtól valósággal izolálva senkivel nem érintkezve, tartózkodott Nagyváradon a nyolcvanas évek egyik legemlegettebb, leggyűlöletesebb politikusa: Istóczy Győző, a híres antiszemita képviselő, Verhovay fegyvertársa látogatott el a bihari fővárosba. Az egykor oly nagyhangú, véres száju képviselő ma csendes ember és vezekel aradmegyei magányában, a hol békesség fogja körül. Nagyváradra hivatalos ügyek szolgáltatták és négy napig tartózkodott a városban. Istóczy az Európában vett szállást és a fogadó vendégkönyvébe ezt jegyezte be: Istóczy Győző volt országgyűlési képviselő.

* **Rejtélyes haláleset.** Lugoson rejtélyes körülmények között halt meg egy fiatal legény. A szülők a lugosi rendőröket vádolják, hogy a fiut megverték, míg a rendőrök avval védekeznek, hogy a legény sérüléseit verekedés közben kapta. Az eset részletei a következők:

Vasárnap éjjel Vass István parasztleány több pajtásával „a burhoz” címzett vendéglőben mulatott. Éjféltűtán a vendéglős felszólította a mulatozókat a távozásra. Ekkor Vass arra kérte, várna még egy keveset, míg egy utolsó csárdást eltáncol. Eközben a vendéglős rendőröket hívott, amire a legények elhagyták a korcsmát. Hogy e közben mi történt azt a rendőrség volna hivatva kideríteni. Vass István másnap szüleinek azt panasolta, hogy a rendőrök megverték, a mit följelentés alakjában tudomására hoztak a lugosi főkapitánynak. A szülők a legényt kocsin Major Jakab dr. városi orvoshoz szállították, de mire odaértek annak már nem volt orvosa szüksége, meghalt. A szülők a törvény székén is jelentést tettek a három rendőr ellen, a kik állítólag a brutálitást elkövették. A rendőrök ezzel szemben azt állítják, hogy a legények már az ő megjelenésük előtt verekedtek és Vass is így szerezte a halálos sérüléseket. A legény hulláját tegnap a városi kórházban Duschnitz Emil dr. és Keith Károly dr. orvosok felboncolták és konstatálták, hogy a halált koponyarepedés okozta.

* **A kórházak szimulánsai.** Minden közkórházban ismeretesek azok a furfangos páciensek, akik ügyesen tudván szimulálni egyik-másik betegséget, így tengetik életüket kórházról-kórházra. Ez az életmód bizonyosan kényelmesebb a koldulásnál, a tolvajkodásnál kevésbé veszedelmes, de semmivel sem tisztességesebb. Most rájár a rud a korházi szimulánsokra egy belügyminiszteri körrendelet alakjában, mely Kolozsvárra is megérkezett. A miniszter ebben egy tucat ilyen notórius szimuláns három esztendőre kitilt az ország összes kórházaiból. Egy kicsit bajos eligazodni ezen a rendeleten, mert nem tudja az ember, hogy a kitiltottaknak három esztendőn belül az igazándi megbetegedés is el van e tiltva, vagy pedig három esztendőn túl megint szabad-e szimulálniok. Ezen különben a hatóságok törjék a fejüket.

* **Kacagató történet játszódott le** minap Castolovitz osztrák állomáson. Az egyik vonat kocsjából egy bilincsrevert fegyenc szállott ki s izgatottan futkározott a perronon fel és alá, mint aki valakit vagy valamit elveszített, de nem tudja megtalálni. Mikor baja fölül kérdezték, azt felelte, hogy a rendőr, aki az őrizetével volt megbízva, nyomtalanul eltűnt s most a legnagyobb sajnálatára igazán nem tudja, hogy mit csináljon. Az állomásfőnök természetesen nyomban gondoskodott arról, hogy a „becsületes” fogoly egy újabb, éberebb testőrt kapjon.

* **Szimuláns halott.** Betegséget sokszor szimulálnak az emberek

egyik vagy másik okból, de a halállal eddigéig ilyen tréfát nem igen engedtek maguknak a legvakmerőbb szédelgők sem. Most Monte-Karlóban ezt is megtette egy ügyes csaló és kísérlete sikerrel járt. A játékkaszinó parkjában lefeküdt és halottnak tetette magát. A bank alkalmazottai megtalálták, átkutatták és egy fillért sem találtak nála. Minthogy a banknak igen alkalmatlanok az ilyen öngyilkosok, ha rájuk akadnak, pénzt tesznek a zsebükbe, hogy elkerüljék annak a látszatát, mintha a bank fosztotta volna ki őket. Most is úgy történt: a halottnak háromezer frankot tettek a zsebébe s azután a rendőrségnek jelentést tettek. Alighogy a „halott” a pénzt a zsebében érezte, talpra ugrott és futásnak eredt és szerencsésen meg is szökött.

* **A tisztelt gazdaközönséghez!** Mint tudomásunkra jutott Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magnagykereskedése Budapesten arról értesíti a gazdaközönséget, hogy a lanya irányzat következtében, a lóheremagnak (stíriai lóherének) t. é. január 1-én megjelenő főárjegyzékében rovatolt árat hatályon kívül helyezte. Az árak jelenleg a következők: 4-számú prima primissima 95 korona, 4-a számú legelsőrendű 93 korona, 4-b számú elsőrendű 92 korona, 50 kilónként. Ezen három minőség tisztaság és csiraképesség tekintetében a létező legkitünőbb. Általánosan ismeretes, hogy a Mauthner cég olasz vagy amerikai lóheremagnak arankamენტességét a m. k. vetőmagvizsgáló állomás hivatalos ólomzárú igazolja. Ezen árleszállítás nagy elismerést kelt a gazdaközönség körében, mert újból bebizonyult, hogy Mauthner a gazdák érdekét szemelőtt tartja.

* **Akasztófahumor.** Megrögzött rossz csont állt a bíróság előtt. Kérde tőle a bíró:

— Hogy hívják? Kicsoda maga?

Vádlott: Ki? Én?

Bíró: Igen maga.

Vádlott: Kuruc Péter.

Bíró: Hol született?

Vádlott: Ki? Én?

Bíró: Persze, hogy maga, hiszen magával beszéltek.

Vádlott: Hát Berényben.

Bíró: Hány éves?

Vádlott: Ki? Én?

Bíró: (Magából kikelve, dühösen.) Nem, hát én!

Vádlott: Bíró ur alighanem 50 év körül jár.

* **Tizenötmillió sikkasztás.** Páris a szenzációk városa. Most megint olyan ügy van a szőnyegen, amely valószínűleg nagy hullámokat fog vetni. Párisból ugyanis az a hír érkezik, hogy a La Presse című lap értesülése szerint Buisson vizsgálóbíró egy szenzációs bűntényben indította meg a vizsgálatot. A följelentés szerint egy dús gazdag embert megmérgezték és tizenhat millió frankra rugó vagyonát eisikkasztották.

* **Egy eltévesztett lövés.** A Jaroslávban állomásozó 34. Landwehrezred gyakorlatán, amelyet a szigorúságáról híres Teis őrnagy vezetett, ahogy Lembergől jelentik, egy katoná éles töltéssel rálőtt az ad jutásával, Britl hadnagygyal beszélgető őrnagyra. A golyó a hadnagyot mellén találta, de csak köny-

nyen sebesítette meg. A tettest ki nyomozni ezideig nem sikerült. A hadnagnak nem szólhatott a lövés, mert őt a legénység nagyon szerette, annál jobban gyűlöli azonban a kellenél szigorubb őrnagyot.

* **Vidéki rövid hírek. Zsebmetszés a vonaton.** Debrecenből táviratozzák, hogy Segoza Alajos trieszti kőfaragó vállalkozótól Kisujszállás és Karcag között ellopták 810 korona készpénzt és nagyobb értékű értékpapirjait tartalmazó tárcáját. Míg a vállalkozó aludt, a zsebtét fölmetszték s úgy követték el a tolvajlást. — **Hamis bankók.** Aradról írják, hogy egy idő óta a környéket, de különösen Lippa vidékét feltűnően sok hamis tíz- és huszokoronással árasztják el. A hamisítványok oly sikerültek, hogy alig lehet az eredetétől megkülönböztetni. — **Leégett takarékpénztár.** Déváról jelentik: A körösbányai takarékpénztár leégett. Az üzleti könyvek, pénz és értékpapírok a befalozott Wertheim-szekerényben sértetlenek maradtak. — **Szerencsétlenség egy pályaudvaron.** A zsolnai vasúti állomáson tegnapelőtt halálos baleset történt. Egy utasa a már megindult vonatra akart fölzálni, miközben oly szerencsétlenül esett le, hogy a vonat két lábát levágta s a fejét súlyosan megsebesítette. Az ismeretlen nehány óra alatt belehalt sebeibe. — **Halálos verekedés.** Miskolcraól jelentik, hogy egyik ottani korcsmában két legény nagyban virtuskodott, s közben az egyik Kerekes Mihály bessenyői lakos késsével agyonszurta Radvánszky István 20 éves szirmai legényt. Kerekést letartóztatták. — **Elgázolta a vonat.** Zomborból táviratozzák, hogy ott tegnap Díkán fiatal földbirtokost a vonat kocsjával együtt elgázolta. — **Halálos szerencsétlenség.** A csanádmezei Ambrósfalva községben, Antal György tanyáján Molnár Antal 17 éves béres a gazda jelenlétében levette a szegrelő a vadászfegyvert s löni próbált. A fegyver azonban oly erősen rugott vissza a fiu gyomrába, hogy a szerencsétlen rögtön meghalt.

* **Külföldi rövid hírek. Egy örült tiszt rémtette.** Bécsben ma délelőtt Heimbach József nyugalmazott őrnagy elmezavarában egy nagy konyhakéssel három halálos szurást ejtett Kerbicki Mária nevű szakácsnőjén. A szerencsétlen őrnagyot az országos tébolydába, áldozatát pedig, a ki aligha marad életben, a kórházba vitték a uentők. **Borzalmas kivégzések.** New-Yorkból jelentik tudósítónk: Britinetonban borzalmas jelenet játszódott le Raizinger Frank feleséggyilkos kivégzésénél. Mikor a delikvensnek a kötélfurkot nyakára tették s alatta megnyílt a sülyesztő, a kötél elszakadt s az elítelt 12 láb mélységbe zuhant le. A tömeg a kormányzót megakartá lincselni, mert az elíteltet újra felakasztatta. — Reading városban egy Edwardné nevű férjgyilkos asszonyt végeztek ki. Miután a férj kegyetlensége okozta az asszony bűnét, mozgalom indult meg egész Amerikában s mintegy negyedmilió aláírással ellátott kegyelmi kérvényt adtak be, amelyet visszautasítottak. Ennek hírére az asszony oly erős ájulásba esett, hogy a kivégzést el kellett halasztani. — **Robbanás egy tengeralatti hajón.** Az írországi Queenstownból írják: Az 5. számú tenger alatt járó hajón két robbanás történt; az első alkalmával négy ember meghalt, kettő megsebesült, a második robbanásnál tizenkilenc ember megsebesült, kettő pedig eltűnt.

— **Inzultált lap tudósító.** Bécsből jelentik: Csütörtökön délután 4 órakor a parlament előcsarnokában gr. Sternberg képviselő kétszer arcultította Penisek József csász. tanácsost, a „Narodny Listy” prágai lap tudósítóját egy hírlapi közlemény miatt. Az eset nagy feltűnést keltett. Penisek a bíróságnál keres elégtételt. — **Gyermekrablás.** Lipcséből jelentik lapunknak: Egy Platen nevű genfi tudós feleségétől elvált s a lipcei törvényszék kis fiát és leányát a nőnek ítélte oda. Platen szombaton reggel 8 óra előtt megelste a 8 éves Lujzát, amint anyja az iskolába kísérte s hirtelen kiragadva az asszony kezéből, kocsiba ült és gyorsan elvágtatott vele. — **Botrány az amerikai kongresszuson.** Washingtonból jelentik, hogy ott a parlament egyik ülésén Sullivan demokrata képviselő Hearst képviselőtársát politikai orgyilkosnak nevezte, mire fölállt Hearst és azt a leplelést tette, hogy Sullivan gyilkosság miatt már el volt ítélve. — **Apagyilkosság.** Marburgból írja tudósítónk, hogy St.-Lorenben Arnusch János 18 éves suhanc meggyilkolta apját. Alvásközben bunkóval több erős ütést mért rá, azután három késszurással végzett vele. A gyilkosfiut letartóztatták. — **Tüzér-doktor.** A párisi Sorbonne-egyetemen a bölcsészeti doktorává avatták Picard tüzer őrnagy századparancsnokot. Ő most a francia hadsereg második bölcsészetdoktora.

* **Rendőri hírek. Fehér fogu pincérnő.** Körözés érkezett tegnap a kolozsvári rendőrséghez, személyes szabadság megsértése s több más kihágás miatt Tropp Mariska pincér leányt körözik. A száraz személy leírásból következtetve elég csinos lehet a körözött delikvens s nem utolsó dolog a személyleírásnak ez a kitétele: *fogai feltűnően fehérek.* — **Meglopta a testvérét.** Torma Eszter cselédleány feljelentést tett a rendőrségen, hogy testvére Torma Karolin egy arany gyűrűjét ellopta. A vádolt testvér a lopást tagadja. — **Felgyújtotta az ágyát.** König Sándor késes Széchenyi-téri lakásában ma reggel égő pipájával véletlenül meggyújtotta ágyneműjét. A veszedelmet nem vette azonnal észre, mert szunnyadt az ágyban. Fájó égési sebek keltették fel álmából, de volt annyi ereje, hogy a szobátüzet maga oltsa el. König égési sebeit a kórházban kötötték be.

MULATSÁG.

Táncmulatság próbaházassággal

*
A tegnapi posta a következő meghívót hozta nekünk:

A nagyváradi önk. tüzoltó-egylet Herskovits Mór összes helyiségeiben, saját pénztára javára 1905. évi február hó 25-én tisztis és f. hó 26-án altiszti, *próbaházassággal egybekötött zárkörű táncvigalmat* rendez, melyre kívül címzett urat és beces családját tisztelettel meghívja a rendezőség.

Ez a mulatság határozottan pikáns ujtás. Mert hogy a házasságok a bálteremben köttessenek, azt már hallottuk, de hogy *próbaházasságok is köttessenek ott*, az eddig még új dolog. Igazán kíváncsiak vagyunk, milyen is hát az a bálteremceli próbaházasság?

× **Medicus tánc-estély.** A kolozsvári önkéntes mentő-egyesület felerészben a saját, felerészben pedig a kolozsvári Ferencz József tud.-egyetem orvostanhallgatóinak segély- és önképző egyesülete javára március 1-én a New-York szálló földszinti termeiben Medicus-estélyt rendez, melynek védnökei: Dr. Kiss Mór, gr. Béldi Ákos, dr. Kenyeres Balázs, dr. Brandt József, Ruprecht Henrik, dr. Purjesz Zsigmond, dr. Lechner Károly, dr. Szabó Dénes. Az estély elnökei: P. Potocky Dezső, alelnök: Farkas Károly, Vertán Emil. Jegyek a meghívó előmutatása mellett a közp. mentő-állomáson (Monostori-ut 27. sz. a.) febr. hó 26-28. és március hó 1. napján d. e. 10-1-ig, d. u. 3-5 óráig és este a pénztárnál válthatók. Tudakozódások és előjegyzések az elnökséghez [Mentő-állomás, telefon 23.] intézendők. — Belépti díj: Személy-jegy 3 korona. Család-jegy: 2 személyre 5 korona, 3 személyre 8 kor. Minden további személy 2 kor. Kezdeté este fél 9 órakor.

× **Kik fizettek felül a Vörös-bálón?** A vörös bálról az alábbi statisztika közzétételére kértek fel:

A vörös bál összes bevétele volt: 1170 korona 94 fillér. *Kiadás:* 257 kor. 78 fillér. *Tiszta jövedelem:* 913 kor. 16 fillér.

Jegyeiket megváltották, részben felülfizetve: Gr. Teleki Arthur 20 kor., Szacsvai Sándor 20 kor., gr. Majláth Gusztáv 20 kor., br. Bánffy Ferenc 20 kor., gr. Teleki Károly, gr. Teleki Mihály, gr. Teleki Imréné, br. Jósika Sámuelné, De Gerando Antonia, Macskássy Pál, br. Wesselényi Miklós, br. Wesselényi Ferencné, gr. Teleki Emma, báró Bánffy Zoltánné, Barcsai Tamásné, Voith Miklós, Rucska Jánosné 10-10 kor., gr. Tholdalaghy Maria, dr. Kenessey Béla, Szegő Ede 7-7 kor., Gyárfás László és neje, br. Apor Istvánné, Kozma Ferencné 6-6 kor., br. Horváth Ödönné, gr. Bethlen Józsefné, Antos István, br. Kemény Akosné, Barcsay Domokosné, gr. Teleki László, özv. Zeyk Dánielné, Zeyk Albert, br. Bornemissza József 5-5 kor., gr. Vass Béláné 4 kor., Szvacsiná Gézané 4 kor., Kiss Sándorné 4 kor., gr. Wass Ottilia 3 kor., br. Wesselényi Miklósné 3 kor., gr. Esterházy Jánosné 3 kor., br. Bánffy Ernőné 3 kor., gr. Apponyi Rezső 3 kor., Szabó Józsefné 3 kor., Holló Károly 1 kor.

+ **Az iparosok háziestélye.** Az iparos körben tegnap este szépen sikerült házi-estélyt rendeztek. Belépti díj nem volt, de az iparos menház javára mindenki sietett adakozni. Igen sok szép asszony és leány volt a mulatságon, akiket a lelkes fiatalság a hajnali órákig táncoltatott. Az estély sikerében nagy érdeme van *Hevesi József* körelnöknek, aki házigazdai szerepében azon igyekezett, hogy a vendégek jól érezzék magukat.

Törvénykezés.

Egy pikáns szökés.

— Saját tudósítónktól. —

A bécsi törvényszék tegnap egy szerelmes pár szökési ügyét tárgyalta, a mely bővelkedik pikáns részletekben. Mult októberben egy Hampeis nevű gázgyári tisztviselő megszöktette Sadovszki cukrásznak 18 éves Helén nevű leányát. Hampeis a leánnyal már évek óta bizalmas viszonyt folytatott. De a derék lovagot ez nem akadályozta

abban, hogy időközben meg ne nősiljön és családapává legyen. Sadovszky Helén ezt nem vette zokon lovagjától, mert a viszonyt továbbra fentartotta vele, sőt a kölcsönös vonzalom növekedett is. Hampeis elhatározta, hogy megszabadul saját feleségétől s hogy szeretőjével Amerikába szökik. A szökéshez szükséges pénzt a leány szerezte meg s ő készítette elő a szökést is. Zedlitz Franciska nevű nagynénjéhez vitte a ruhát és fehérneműt, atyjától néhány száz forint készpénzt és 4800 korona értékű értékpapírt lopott. A pénzt átadta Hampeisnek és elhagyta a szülői házat. Másnap aztán utra keltek, de a rendőség megkeresésére Brémában letartóztatták őket. A leányt a szülők hazavitték, Hampeis pedig hűvösre került és szöktetés büntette miatt tegnap ítékeztek felette.

Hampeis a tárgyaláson ártatlannak mondta magát és mindent le akart magáról tolni. A szökés eszméje is a leánytól származik. Ő tulajdonképpen egyedül akart szökni, de a leány mindenáron azon volt, hogy ő is vele megy.

Az elnök kérdésére, hogy miért nősil meg, a vádlott azt felelte, hogy már előbb feleségével is viszonya volt és mint tisztességes ember nem tehetett másként.

— Ha olyan nagyon tisztességes ember, szólt az elnök, miért folytatta a viszonyt tovább is Sadovszky Helénnel?

— Mert utánam szaladt és nem hagyott békében, felelt Sadovszky.

A tisztességnek és a diszkreciónak ez az egyesülése nagy derűtséget keltett a hallgatóságban.

A tárgyalás folyamán kiderült, hogy Hampeis a leánytól pénzt is kért, amelyet ez meg is szerzett és hogy ő bujtatta fel, hogy az utazáshoz szükséges pénzt atyjától lopja el.

Hampeis aztán elbeszélte a szökés részleteit. Egy vasárnapi napon érkeztek Hamburgba. Másnap hajóra szálltak, a hajó zenekara buszról az „O du mein Österreich” című dalt játszotta, Helén erre el-érzékenyült, sirásra fakadt, s e percben fogták el őket.

A törvényszék, mely a leányt csak a szökésre nézve halgatta ki s minden egyéb kérdésre felmentette a vallomástól, Hampeist négy hónapi szigorított börtönre ítélte.

§ **Súlyos fegyházbüntetés a feleség megverése miatt.** Az amerikai viszonyokkal és jogszolgáltatással nem ismerős európai ember előtt szinte hihetetlennek tűnik fel a következő ítélet: John Lewin munkást azzal vádolták, hogy a feleségét minden komolyabb ok nélkül agyba-főbe verte. Fitzgerald, a New-yorkban általánosan ismert nevű és nagytekintélyű bíró így hirdette ki az ítéletet:

— Gyakran éreztem már magamban bizonyosan elégtételt és megelégedést, a mikor gonosztevőket súlyos szabadságvesztéssel büntettem, de őszintébb örömet sohasem

éreztem, mint ebben az esetben. A vádlott több évet ült már fegyházban betörések, lopások miatt és bebizonyított dolog, hogy a mikor szabadonlábton van, nem néz rendes munka után, felesége tartja ki és a boldogtalan munkásszonyt mégis rendszeresen veri, kinozza. E miatt is már többször volt büntetve. Én most a legsúlyosabb büntetéssel sújtom és *elítélem öt évi fegyházra*, továbbá ezer dollár pénzbüntetésre. Pénze nem lévén, minden dollárért még egy napot ül, tehát szerencsétlen felesége és a társadalom csaknem nyolc évig meg lesz kímélve tőle.

Igy írják meg az ítéletet a new-yorki lapok „szigoru de igazságos ítélet” cím alatt.

SZINHÁZ

Színházi napló.

Vasárnap d. u.: A falurossza.
este: János vitéz (b. 124. sz.).
Hétfő: János vitéz (b. 125. sz.).
Kedd: Mongodin ur felesége (b. 126. sz.).
Szerda: Elnémult harangok (b. 127. sz.).
Csütörtök: Először: Bernd Róza (b. 128. sz.).
Péntek: Berndt Róza (b. 129. sz.).
Szombat: János vitéz (b. 130. sz.).
Vasárnap d. u.: IX. ifj. előadás: Liliomfi.
este: A doktor ur (b. 131. sz.).

⊙ **Dezséri Gyula szerződése.** Már jelentettük, hogy *Dezséri Gyulának* Janovics a kolozsvári színház új igazgatója szerződési ajánlatot küldött. Értesülésünk szerint *Dezséri* már aláírta a szerződést.

⊙ **A megérdemelt jutalom.** A fényes ábrázatu és nagyszakállu padisah II-ik Mohamed szörnyűkép szerette a hadseregét. A mi reformot külföldön tapasztalt, vagy esetleg látott, azt menten meghonosította kedvelt janicsárjai, mamelukjai és spahiai között. Nagyon tett neki a külföldi hadseregeknél akkoriban már határozott útemre dolgozó katonabanda. Donizettinek, a hirneves zeneszerzőnek ugyancsak komponista öcsese abban az időben udvaránál tartózkodott, mint háreme színházának legfőbb igazgatója. Megbizta tehát kedvelt emberét, hogy a török katona bandákat európai mintára szervezze, amit Donizetti kétségkívül legjobb tudása szerint meg is valósított. Egy alkalommal megkérdezte tőle a szultán, hogy kit tart az egész katona bandában a legtörekevőbb és legképzettebb muzikusnak?

— Malbost, a macedon föld szülöttét — felelt Donizetti.

— Hejyes — szólt a padisah — ilyen emberek keljenek nekem. Meg fogja kapni jól kiérdemelt méltó jutalmát.

És kinevezte Malbost *lovassági kapitánnyá*. Donizetti ámult-bámult, de persze tiitakoznia nem lett volna éppen helyén való, tekintve a szultán, nyakas, ellentmondást nem tűrő természetét. Malbos pedig aztán többé soha nem fujta a „Fliegel-horn”-t. A kitűnő muzikus ugyanis egy lovas-század élére kerülván a szultán jóvoltából, — a hangszeret letette. — A história mindenesetre kissé török izü.

NYILTTÉR*)

Reggelig nyitva.

A **Jókai** kávéházban Jókai-u. 4. sz. a farsangi idény alatt naponta, éjféltől után

friss korhelyleves és valódi szepesi tormás virsli. Mulató közönség találkozó helye

Heimann Sándor kávé.

Reggelig nyitva.

A belvárosban a leg-
forgalmasabb helyen
három ház
egymás mellett — eladó.
Ertekezhetni lehet Kolozsvárt, Timár-utca 13. sz. a.

Régi erdélyi borok

Unió-utca 7. szám alatt.

Szilvási, hadrévi, rózsamáli stb. a Benigni pinczéből palackozva és hordóval olcsón eladó.

Asztali borok 90 fillér., 1 kor. 20 fillér árban üveggel együtt literenként ugyanott kaphatók. Rendelés házhoz küldetik. — Telephon szám 531. Üvegek visszavétnék.

Stolcz Vincze

aranyműves

Mátyás király-tér 12. sz.

Készít új munkákat, átalakításokat valamint javításokat.

Ékszer, zálogjegyeket, tört aranyat és — ezüstöt vesz. —

Főszerkesztő: Váradí Aurél dr.
Felelős szerkesztő: Perl Alfréd dr.
Kiadó „Napló” hírlapkiadó-vállalat.

Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Részvény Társaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 9. sz.
I. em. (Br. Jósika-palota)

Elfogad betéteket a legelőnyösebb kamatozás mellett naptól-napig s azokat felmondás nélkül fizeti vissza s a betéti kamatadót is sajátjából fizeti.

Leszámitol váltókat előnyös kamattalá mellet.

Kölcsönöket nyújt értékpapírokra és váltófedezet alapján, jelzálogkölcsönöket ad föld-birtokra és házakra előnyös kamattalá mellett.

Sorsjegyek, záloglevelek és egyéb értékpapírok beszerzését, valamint a sorsjegyek húzásainak nyilvántartását minden díj nélkül eszközli.

Dosztálysorsjegyek elárusítási helye.

Az összes bank és takarékpénztári üzletekre vonatkozó felvilágosítással szívesen szolgál

az igazgatóság.

Hivatalos órák: d. e. 9-től fél 1 óráig.

Cégtáblákat

Üvegre, vászonra és bádoglemezre igen olcsó árak mellett készit

BELLEVÁRI MIHÁLY
Kolozsvárt
Kossuth-Lajos-utca 7.

ÚJ ÜZLET!

Karácsonyi és Újévi
bevásárlásait

a **FRIEDMAN M.-féle**
üzletben Deák Ferencz-ut-
cza 5 szám alatt.

== szerezzze be. ==

Zománcozott kék edények-
ben nagy választék kony-
haberendezések, üveg-árak,
china-ezüst különlegességek
ugyszinte sok más disztár-
gyak stb. — Vidékre meg-
rendelések pontosan esz-
közöltetnek.

Nagybani vevők nagyobb ár-
engedményben részesülnek.

Pontos kiszolgálás!

SZOLID ÁRAK!

Eladó házastelkek, szőlők és

szántóföldek!

1. Dézma-utca és Pap-utca sarkán üres telkek egészben vagy részletekben.
2. Rudolf-út 31. számú házastelkek egészben vagy részletekben.
3. Árpád-út 8-ik számú házastelkek, pék-üzlettel.
4. Magyar-utca 83. számú házastelkek, pék-üzlettel nagy kerttel, gazdasági épületekkel.
5. Nádas-terében egy drb. szőlő a közép lábban.
6. Brétfő- és Nádas-tere szőlők alatt uthosszában egy vonalban levő szántóföld, 40 telkekre felosztható, egyenkint 222 négyszögölre, sőt nagyobb telkekre is felosztható, vasuti, téglagyári, gyufagyári munkásoknak igen alkalmas, valamint a külvárosi földeszeknek is. Értekezhetni: **Rucska Lajos tulajdonossal** Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 9. szám.

TRISKA J.

zongora-raktára

Kolozsvárt, Sétatér-utca (Saját ház).

Zongorák, pianinok, harmoniumok és czimbalmok gyári áron részletfizetésre is kaphatók.

Hangszerek becszerelését, javítását, hangolását, helyben és vidéken elfogadom.

Phonola-zongorát játszó készülék gyári áron kapható. Ára **1100** korona.

Bármikor megtekinthető!

Telefon-szám 399.

STERN JÓZSEF

liszt-, fűszer- és tűzifa-
kereskedése

KOLOZSVÁR, Wesselényi-utca 12. szám.

A közelgő nagy ünnepek alkalmából felhívjuk a n. é. közö-
ség figyelmét arra, hogy
STERN JÓZSEF liszt-, fűszer- és tűzifa-kereskedőnél Kolozsvár,
Wesselényi Miklós-utca 12. szám alatt

a legjobban és a legolcsóbban lehet lisztet, fű-
szert és tűzifát beszerezni.

Ne mulassza el senki sem hirdetésem valódiságáról meggyőződni.

Első kézből, a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban!

Első magyar villamos erőre berendezett hangszergyár

STOWASSER J.

királyi udvari hangszergyáros, hadsereg-szállító, a Rákóczi javított tárogató és a hangfokozó gerenda feltalálója

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Ajánlja saját gyárában készült, általánosan elis-
mert különleges (specialitás) fa-, réz-, fuvó- és
vonós hangszereit, czimbalmokat, stb.

Legnagyobb raktár és gyár.

Hegedűk 3-, 4-, 5-,
6- forinttól fel-
ebb, a legjobb felszereléssel.

Hangfokozó gerenda

mely által bármely hegedű vagy
gordonka sokkal jobb, erősebb és
lágyabb hangot nyer (biztos si-
ker); hegedűbe javítással 4-rt.

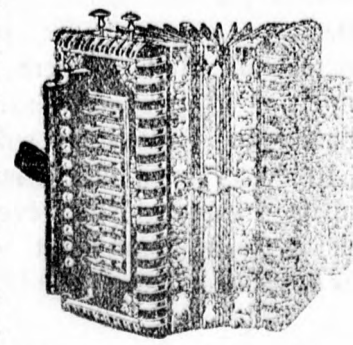
Harmonikumok, világ-
legjobb gyártmány, 65-
rttől feljebb.

Harmonikák, legjobb, erős, elpusztíthatatlan hangok-
kal, 2-50, 3-, 4-, 5- forinttól feljebb.
Különleges acélhangú hangversenyharmonikák, saját minták.

Zenekarok teljes
szerelése előnyös tel-
tetelek mellett, jutányos
árban, elismert jó mi-
nőség, a hadsereg és a
legtöbb katonai zene-
karoknak szállítója
vagyok.

Javítások az ösz-
szes hangszereken, különle-
ges szakszerű pontos-
sággal, jutányos árban
eszközöltetnek.

Kezesség minden
egy hangszerezen.

Kivitel nagyban és kicsinyben!
Árjegyzék minden hangszerről kívánatra ingyen és bér-
m. küldetik.

Új katonai cikkek raktára!

Tisztelettel értesitem a n. é. érdekelt vevőkört, miszerint
Kolozsvárt, Unió-utca 6. szám alatt egy új, a mai
kor igényeinek teljesen megfelelő

katonai hadfelszerelési és
egyenruházati intézetet

nyitottam. — Hosszu időn át szerzett bő tapasztalataim folytán
azon helyzetben vagyok, hogy a legmesszebb menő kívánalmak-
nak eleget tehessek s jól lehet, hogy új üzletemet kizárólag a
legjobb minőségű cikkekkel szereltem fel, mégis a

legjutányosabb árakkal

állok a t. vevőkör rendelkezésére. Előre biztosítván, hogy a be-
lém helyezendő bizalmat kiérdemelni, mindenkoron főtörkvésem
leszen.

Végül még arról van szerencsém értesíteni, hogy árjegyzé-
kem sajtó alatt van s rövidesen becses birtokába fogom juttatni.
Becsés támogatását és jóindulatu pártfogását kérve maradtam

Tisztelettel **Veres Mátyás** egyenruházati intézete
KOLOZSVÁR.

A Z

≡ **„Erdélyi Általános”** ≡

Takarék és Hitelszövetkezet

KOLOZSVART, Ferencz József-ut 2.

betétekért 5% kamatot fizet

s a további 1/2 %-ot kitevő betétkamatadót
is sajátjából fedezi.

Ujhelyi M. és Tsa

könyvnyomdája
Kolozsvár,
Jókai-utca 15. szám.

Elkészítettnek mindennemű nyomtatványok a legujabb és legdiszesebb kiállításban jutányos áron

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek

Telefon szám 379.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

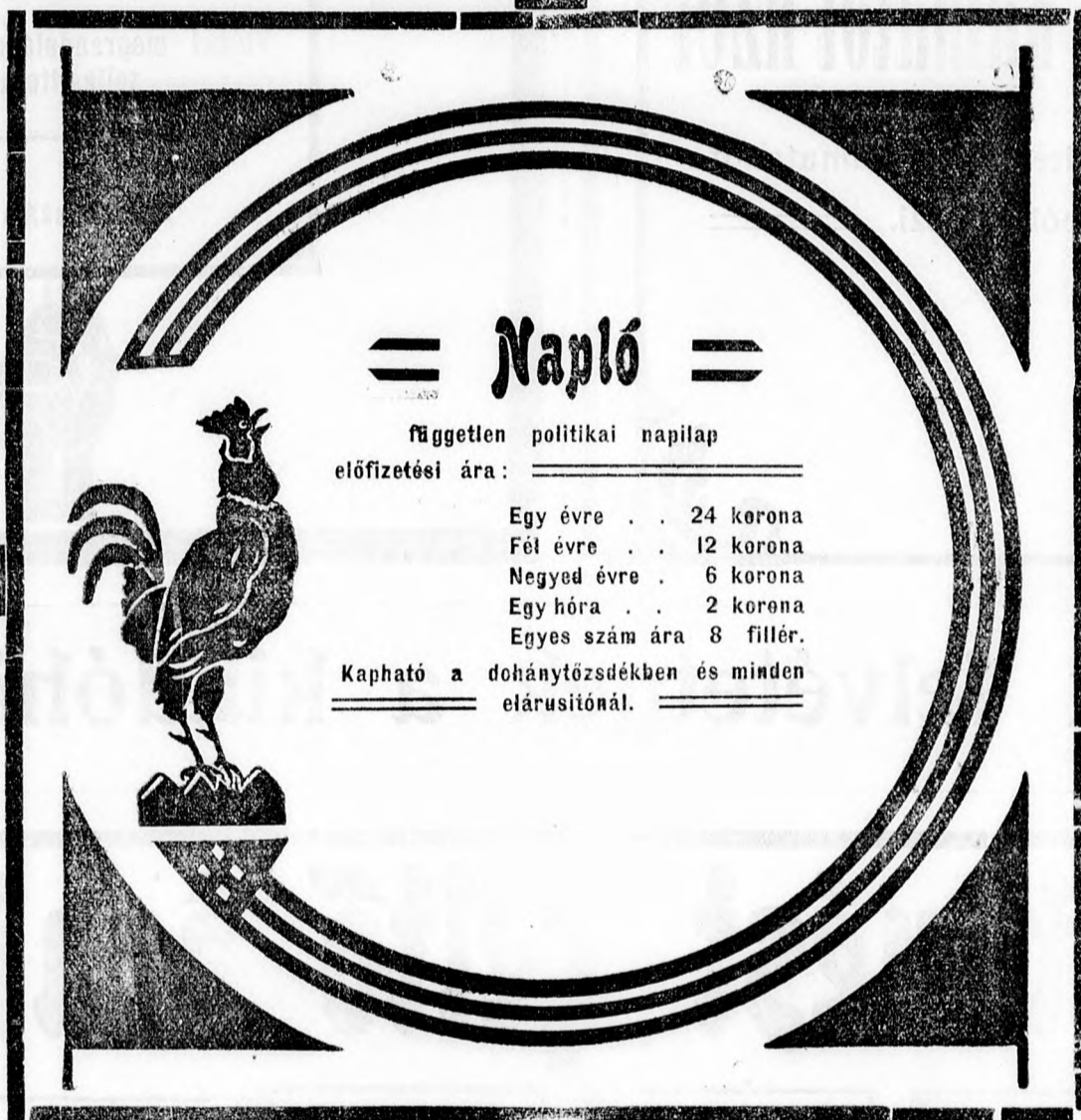
Feltűnést keltő árak!

Női cugos cipő 2.40	Női Füzös cipő fekete és színes 2.60	Női gomboscipő 2.75	Női füzös-cipő box-caif 3.50	Férfi cugos cipő borított és sima 2.50	Férfi hegymászó cipő 2.75
Férfi cugos vagy füzös box vagy sevrak 4.-	Fekete női félcipő 1.80	Női félcipő színes 1.80	Női szürke vitorlav. félcipő 90 kr.	Férfi vitorla vászon-szürke félcipő 1.-	Női félcipő gummival 1.20
 Fekete és színes füzös cipők leánykák részére 1.80	Fekete és színes gombos cipő leánykák rész. 2.-	Fekete és színes füzös v. gombos gyermekcipő 1 lrt és feljebb	Női szalon-cipő lakk v. zergebőr. 1.30		

Különlegesség! „Goodyear Welt” American boots:

TURUL czipógyár r.-társ. főraktára
KOLOZSVÁRIT,
Wesselényi Miklós-u. 6.

= Napló =

független politikai napilap

előfizetési ára: _____

Egy évre . . .	24 korona
Fél évre . . .	12 korona
Negyed évre . . .	6 korona
Egy hóra . . .	2 korona
Egyes szám ára	8 fillér.

Kapható a dohánytözsdekben és minden
előfizetőnél.